

Jaarverslag 2025

Grondwettelijk Hof
Koninkrijk België

Inhoudstafel

Voorwoord	3
Hoofdstuk 1: Juridisch kader en werking	4
A. Bevoegdheid van het Hof	5
B. Toegang tot het Grondwettelijk Hof	6
C. De rechtspleging voor het Grondwettelijk Hof	7
Hoofdstuk 2: Statistieken van de activiteiten	20
A. Algemeen	21
B. Arresten op beroep tot vernietiging	23
C. Arresten op vordering tot schorsing	24
D. Arresten op prejudiciële vragen	25
E. Verwijzingen naar Europese rechtspraak	26
Hoofdstuk 3: De inrichting en werking van het Grondwettelijk Hof	27 28
A. De inrichting van het Grondwettelijk Hof	29
B. Werking van het Hof	
Hoofdstuk 4: Overzicht van de belangrijke arresten die dit jaar zijn uitgesproken	44
Bijlagen	74
A. Samenstelling van het Hof	75
B. Datum van bekendmaking in het <i>Belgische Staatsblad</i>	75
C. Stand van de zaken waarin een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie is gesteld	80

Voorwoord

Met genoegen stellen we u het tweeëntwintigste jaarverslag van het Grondwettelijk Hof over de activiteiten van het Hof in 2025 voor. Zoals in de voorgaande jaren verschijnt dit verslag in elektronische vorm en is het beschikbaar op de website van het Hof.

In 2025 heeft het Hof 177 arresten gewezen, waarmee het 256 zaken heeft afgehandeld. Gedetailleerde statistieken met betrekking tot de rechtsprekende activiteit van het Hof worden weergegeven in hoofdstuk 2 (p. 20). Het verslag bevat in hoofdstuk 4 (p. 44) ook een samenvatting van de arresten waarover het Hof een officiële mededeling heeft verspreid, in de vorm van een persbericht of een vermelding op het socialemediakanaal LinkedIn.

Zoals elk jaar bestrijkt de rechtspraak van het Hof alle rechtstakken. Met het oog op een ruime toegankelijkheid worden alle arresten van het Hof op de dag van de uitspraak gepubliceerd op de website.

Het jaar 2025 werd gemarkeerd door twee evenementen waarmee het Hof zich meer dan voorheen heeft opengesteld voor de buitenwereld. Ten eerste werd tijdens het academisch colloquium dat het Hof organiseerde ter gelegenheid van de 40ste verjaardag van zijn eerste arrest, een video vertoond om het grote publiek vertrouwd te maken met het grondwettelijk rechtscollege. Die video is nu voor iedereen toegankelijk via de website van het Hof. Naar aanleiding van die verjaardag werd ook een wedstrijd georganiseerd voor, enerzijds, laatstejaarsleerlingen in het secundair onderwijs en, anderzijds, rechtenstudenten, waarbij jong schrijftalent zich kon wagen aan het opstellen van pleidooien ter verdediging van de grondrechten.

Ten tweede nam het Hof, in het kader van de « Ronde van de rechtsstaat », actief deel aan de opendeurdag die op 25 oktober 2025 samen met het Hof van Cassatie, de Raad van State en het Rekenhof werd georganiseerd.

Hoewel de rechtsprekende activiteit van het Hof vanzelfsprekend de kern van zijn opdracht is, sluit het Hof andere engagementen en initiatieven waarmee het, op zijn niveau en met de middelen waarover het beschikt, tracht bij te dragen tot een ruime verspreiding van de waarden en vereisten van de rechtsstaat, dus niet uit.

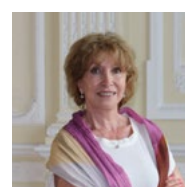
Zoals elk jaar wordt in dit verslag ook een overzicht gegeven van de verschillende nationale en internationale evenementen waarvoor de voorzitters en een aantal rechters en referendarissen van het Hof werden uitgenodigd, en van de contacten die werden gelegd met verschillende zusterinstellingen (p. 34).

In 2025 kon het Hof de grondwettelijke opdracht waarvoor het werd opgericht, vervullen en de taken uitvoeren op een wijze die de instelling toelaten om op een serene manier te werken ten dienste van de rechtzoekenden en de hele samenleving. Hiervoor kon het rekenen op het professionalisme en de inzet van zijn twintig referendarissen, zijn twee griffiers en van al zijn medewerkers. Wij willen hen daarvoor van harte bedanken.

Pierre Nihoul

Joséphine Moerman

Voorzitters van het Grondwettelijk Hof

Hoofdstuk

1

Juridisch kader en werking

A.1. Bevoegdheid van het Hof

A.1. Het Grondwettelijk Hof als behoeder van de Grondwet

Het Grondwettelijk Hof is op grond van artikel 142 van de Grondwet exclusief bevoegd om, bij wege van arrest, uitspraak te doen over bevoegdheidsconflicten tussen de verschillende wetgevers en over de schending, door wetten, decreten en ordonnanties, van de artikelen 10, 11 en 24 van de Grondwet en van de artikelen van de Grondwet die de bijzondere wet bepaalt.

Het Grondwettelijk Hof toetst in de eerste plaats de wetskrachtige normen aan de regels die de onderscheiden bevoegdheden van de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten bepalen. Die bevoegdheidsregels zijn opgenomen zowel in de Grondwet als in de (meestal met een bijzondere meerderheid aangenomen) wetten met betrekking tot de hervorming van de instellingen in het federale België.

Daarnaast doet het Grondwettelijk Hof uitspraak omtrent de schending, door een wetskrachtige norm, van de fundamentele rechten en vrijheden gewaarborgd in titel II van de Grondwet (de artikelen 8 tot en met 32) en van de artikelen 143, § 1 (het beginsel van de federale loyauteit), 170 (het wettigheidsbeginsel in fiscale zaken), 172 (het gelijkheidsbeginsel in fiscale zaken) en 191 (de bescherming van de vreemdelingen) van de Grondwet.

A.2. Het Grondwettelijk Hof als toezichter op wetskrachtige normen

Het Grondwettelijk Hof is in beginsel uitsluitend bevoegd om wetskrachtige normen te toetsen. Met wetskrachtige normen zijn bedoeld zowel de materiële als formele bepalingen aangenomen door het federale parlement (wetten) en door de parlementen van de gemeenschappen en de gewesten (decreten en ordonnanties). Alle andere normen, zoals koninklijke besluiten, besluiten van de regeringen van gemeenschappen en gewesten, ministeriële besluiten, verordeningen en besluiten van provincies en gemeenten, evenals rechterlijke beslissingen vallen buiten de bevoegdheid van het Hof.

Hierop bestaan twee uitzonderingen. Zo is het Hof sedert 2014 ook bevoegd om de beslissingen van de Kamer van volksvertegenwoordigers of van haar organen betreffende de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van die wetgevende vergadering te toetsen. Bij de toetsing van die beslissingen controleert het Hof de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen, evenals de overschrijding en de afwending van macht, en niet enkel de voormelde referentienormen.

Eveneens sedert 2014 is het Grondwettelijk Hof bevoegd om bij wege van (preventieve) beslissing uitspraak te doen over ieder voorstel voor een volksraadpleging die de gewesten kunnen organiseren in de meeste aangelegenheden die onder hun bevoegdheid vallen. Het Hof is ermee belast om vóór de organisatie van de volksraadpleging na te gaan of die in overeenstemming is met de organieke bepalingen die de gewestelijke volksraadplegingen regelen, en met de andere grondwets- en wetsbepalingen waaraan het Hof toetst. De volksraadpleging mag niet worden georganiseerd zolang het Hof geen gunstige beslissing heeft genomen.

Van die laatste bevoegdheden diende het Grondwettelijk Hof in 2025 geen gebruik te maken.

B. Toegang tot het Grondwettelijk Hof

Ter toetsing van de grondwettigheid van wetskrachtige normen kan een zaak voor het Grondwettelijk Hof worden ingeleid met een beroep tot vernietiging of met een prejudiciële vraag van een rechtscollège.

Een beroep tot vernietiging, dat in beginsel (enkele bijzondere gevallen buiten beschouwing gelaten) moet worden ingesteld binnen zes maanden na de bekendmaking van de bestreden norm in het *Belgisch Staatsblad*, kan worden ingediend door de Ministerraad en de regeringen van de gemeenschappen en de gewesten, door de voorzitters van alle wetgevende vergaderingen, op verzoek van twee derde van hun leden en door de natuurlijke of rechtspersonen, zowel privaatrechtelijke als publiekrechtelijke en zowel van Belgische als van vreemde nationaliteit. Die laatste categorie van personen moet « doen blijken van een belang » : in hun verzoekschrift aan het Hof moeten zij aantonen dat zij persoonlijk, rechtstreeks en ongunstig kunnen worden geraakt door de bestreden norm.

Het beroep werkt niet schorsend. Om te vermijden dat de bestreden norm tussen het ogenblik van het instellen van het beroep en de uitspraak van het arrest een moeilijk te herstellen ernstig nadeel zou berokkenen en een latere retroactieve vernietiging geen nut meer zou hebben, kan het Hof in uitzonderlijke omstandigheden op verzoek van de indiener van het beroep de schorsing van de bestreden norm bevelen in afwachting van een uitspraak over de grond van de zaak binnen drie maanden na een schorsingsarrest. Een dergelijke vordering tot schorsing moet worden ingesteld binnen drie maanden na de bekendmaking van de bestreden norm in het *Belgisch Staatsblad*.

Daarnaast kan een zaak worden ingeleid met een prejudiciële vraag. Indien in een zaak voor een rechtscollege een vraagstuk rijst van overeenstemming van wetten, decreten en ordonnanties met de regels tot verdeling van de bevoegdheden tussen de federale overheid, de gemeenschappen en de gewesten of met de artikelen 8 tot 32, 143, § 1, 170, 172 of 191 van de Grondwet, dan moet dat rechtscollege hierover in beginsel een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof stellen. Die verplichting vloeit voort uit het feit dat het Grondwettelijk Hof beschikt over het monopolie om wetskrachtige normen te toetsen aan de grondwetsbepalingen en de wetsbepalingen waarvoor het bevoegd is.

Wanneer een rechtscollege een vraag stelt, wordt de procedure voor dat rechtscollege opgeschort in afwachting van het antwoord van het Hof.

In de andere rechtsplegingen komt het de voorzitter van het betrokken gewestparlement toe om de toetsing van de organisatie van een gewestelijk referendum voorafgaandelijk aan de organisatie ervan voor te leggen aan het Hof, respectievelijk de kandidaat aan wie de Kamer van volksvertegenwoordigers of haar organen een sanctie hebben opgelegd betreffende de controle van bepaalde verkiezingsuitgaven, bij het Hof een beroep tegen die beslissing in te stellen binnen een termijn van dertig dagen na de kennisgeving van de sanctie.

C. De rechtspleging voor het Grondwettelijk Hof

C.1. De schriftelijke en tegensprekelijke aard van de rechtspleging

De rechtspleging voor het Grondwettelijk Hof, die wordt geregeld in de bijzondere wet van 6 januari 1989 en in de richtlijnen van het Hof betreffende de rechtspleging, heeft een hoofdzakelijk schriftelijk en tegensprekelijk karakter. De procedures voor de beroepen tot vernietiging en de prejudiciële vragen zijn grotendeels gelijk, behalve uiteraard wat betreft de wijze waarop de zaken worden ingediend en de gevolgen van de arresten. De hoofdzakelijk schriftelijke rechtspleging die geldt voor de uitoefening van de andere bevoegdheden (toetsing van de organisatie van gewestelijke volksraadplegingen en van beslissingen inzake verkiezingsuitgaven) is geïnspireerd op die waarin is voorzien voor de toetsing van de grondwettigheid van de wetskrachtige normen (voor meer details hierover, zie de [website van het Hof](#)).

C.2. Inleiding en toewijzing van de zaak

Een beroep tot vernietiging wordt ingediend door de aangetekende verzending van een verzoekschrift of, vanaf 1 maart 2026, door gebruik te maken van het elektronisch platform van het Hof (eProConst). Er dient in herinnering te worden gebracht dat de verplichting om bij elk verzoekschrift (of elke memorie) tien door de ondertekenaar voor eensluidend verklaarde afschriften te voegen, is opgeheven. De toezending van bijkomende papieren exemplaren biedt volstrekt geen meerwaarde, omdat alle stukken, behoudens het inleidende verzoekschrift of de inleidende verwijzingsbeslissing, intern louter digitaal beschikbaar worden gesteld via opneming in het elektronische dossier.

Prejudiciële vragen worden bij het Hof aanhangig gemaakt door de overzending van een door de voorzitter en de griffier ondertekende expeditie van de beslissing tot verwijzing.

Zaken kunnen bij het Hof worden ingeleid al naar gelang van het geval in het Nederlands, het Frans of het Duits, maar het onderzoek gebeurt in het Nederlands of het Frans, volgens de regels bepaald in de bijzondere wet van 6 januari 1989.

Elke zaak wordt, na inschrijving op de rol, toegewezen aan een zetel van zeven rechters volgens een bij de wet bepaald systeem, onverminderd de mogelijkheid om de zaak aan het Hof in voltallige zitting voor te leggen. In elke zaak worden de eerste Nederlandstalige en de eerste Franstalige rechter van die zetel aangewezen als rechter-verslaggever. Samen met hun referendarissen staan zij in voor de voorbereiding van de zaak.

C.3. De behandeling van de zaak

In het kader van een filterprocedure kunnen zaken die klaarblijkelijk niet tot de bevoegdheid van het Hof behoren of klaarblijkelijk niet ontvankelijk zijn, worden behandeld door een « beperkte kamer », bestaande uit de voorzitter en de twee rechters-verslaggevers. Indien een beroep tot vernietiging klaarblijkelijk gegrond of niet gegrond is, een prejudiciële vraag klaarblijkelijk ontkennend of bevestigend moet worden beantwoord of de zaak, wegens de aard ervan of de relatieve eenvoud van de erin opgeworpen problemen, snel kan worden behandeld, kan de zaak eveneens worden afgedaan met een arrest gewezen op voorafgaande rechtspleging. In dat geval beslist de zetel van zeven rechters. Behoudens toepassing van de filterprocedure, wordt in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt dat bij het Hof een zaak aanhangig is gemaakt.

Naast de verzoekende partijen (bij beroepen tot vernietiging) en de partijen voor het verwijzende rechtscollege (bij prejudiciële vragen) kunnen ook belanghebbende derden aldus schriftelijk tussenkomen. De verschillende wetgevende vergaderingen en regeringen kunnen in elke zaak tussenkomen.

Na verloop van de tijd die nodig is voor het uitwisselen van de schriftelijke stukken en voor het onderzoek door de rechters-verslaggevers en hun referendarissen, beoordeelt het Hof of de zaak klaar is om te worden onderzocht, dan wel of er bijkomende vragen moeten worden gesteld aan de partijen die binnen de door het Hof bepaalde termijn of ter terechtzitting moeten worden beantwoord. Het Hof beslist bij die gelegenheid eveneens of een terechtzitting moet worden gehouden en zo ja, de datum waarop zij plaatsvindt.

Alle partijen die een beroep of een memorie hebben ingediend, worden in kennis gesteld van die « beschikking van ingereedheidbrenging » en ontvangen een schriftelijk verslag van de rechters-verslaggevers. Indien het Hof van oordeel is dat geen terechtzitting nodig is, kan elke partij binnen een termijn van zeven dagen na ontvangst van de kennisgeving van de beschikking van ingereedheidbrenging verzoeken om te worden gehoord. Bij ontstentenis daarvan wordt de zaak in beraad genomen op de dag die in de beschikking van ingereedheidbrenging is vastgesteld (artikel 90 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof).

Wanneer een vordering tot schorsing wordt ingesteld, moet het Hof ambtshalve een terechtzitting vaststellen (in 2025 gebeurde dat in negen zaken), behalve in het kader van de voorafgaande rechtspleging. In 2025 heeft het Hof in 5 arresten uitspraak gedaan over een vordering tot schorsing. In een arrest werd besloten tot schorsing (arrest nr. 115/2025).

C.4. Eventuele terechtzitting en beraad over de zaak

In 2025 werden 18 terechtzittingen georganiseerd (één minder dan in 2024), tijdens welke 46 zaken werden behandeld. Gemiddeld stonden er dus 2,55 zaken op de agenda van een terechtzitting.

Uit de 177 arresten die in 2025 werden gewezen, blijkt dat er 50 werden gewezen nadat een terechtzitting had plaatsgevonden. In 11 van de zaken die tot die arresten hebben geleid, werden de pleidooien gehouden in 2024.

Indien het Hof, ambtshalve of op verzoek van een van de partijen, heeft besloten tot een openbare terechtzitting, brengt de eerste rechter-verslaggever bij die gelegenheid verslag uit over de zaak. De tweede rechter-verslaggever, die tot de andere taalgroep behoort, kan een aanvullend verslag uitbrengen. Alle partijen die schriftelijke stukken hebben ingediend, kunnen mondeling pleiten (in het Nederlands, het Frans of het Duits, met simultaanvertaling), in persoon of vertegenwoordigd door een advocaat.

Vervolgens neemt het Hof de zaak in beraad. Het Hof beslist bij meerderheid van stemmen. In voltallige zitting is bij staking van stemmen de stem van de voorzitter in functie beslissend. De beraadslagingen van het Hof zijn geheim. In het weergeven van « *concurring opinions* » of « *dissenting opinions* » (analoge of afwijkende meningen van rechters) is niet voorzien.

C.5. De arresten van het Grondwettelijk Hof en hun gevolgen

Het Hof dient een arrest te wijzen binnen twaalf maanden na de indiening van de zaak. Dit is een termijn van orde. De arresten van het Grondwettelijk Hof zijn van rechtswege uitvoerbaar en niet vatbaar voor beroep. Zij worden in het Nederlands en het Frans gewezen. Zij worden bovendien ook in het Duits gewezen voor de beroepen tot vernietiging en voor de zaken die in het Duits aanhangig zijn gemaakt.

Zij kunnen door de voorzitters worden uitgesproken in openbare terechtzitting. Indien dat niet het geval is, geldt de bekendmaking ervan op de website van het Hof als uitspraak. Naast die bekendmaking (integraal in het Nederlands en het Frans en bij uittreksel in het Duits) vergemakkelijken registers een raadpleging van de rechtspraak. De arresten worden bovendien bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

De gevolgen van de arresten van het Grondwettelijk Hof zijn verschillend naargelang zij zijn uitgesproken in het kader van een beroep tot vernietiging dan wel in het kader van een prejudiciële vraag.

Indien het beroep tot vernietiging gegrond is, wordt de bestreden wetskrachtige norm geheel of gedeeltelijk vernietigd. Vernietigingsarresten hebben een absoluut gezag van gewijsde vanaf hun bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*. Een vernietiging werkt retroactief, dat wil zeggen dat de vernietigde norm moet worden geacht nooit te hebben bestaan. Indien nodig kan het Grondwettelijk Hof de terugwerkende kracht van de vernietiging verzachten door de gevolgen van de vernietigde norm te handhaven.

Wanneer het Hof dat laatste niet doet, blijven de administratieve akten en reglementen en de rechterlijke beslissingen die op de vernietigde wetskrachtige bepaling zijn gesteund, bestaan. Naast het gebruik van de gewone rechtsmiddelen waar dat nog mogelijk is, laat de bijzondere wet toe dat definitieve rechterlijke beslissingen of administratieve akten en reglementen die zijn gesteund op een naderhand vernietigde wetskrachtige norm worden ingetrokken of nog worden bestreden, voor zover dat wordt gevraagd binnen zes maanden na de bekendmaking van het arrest van het Hof in het *Belgisch Staatsblad*. Het openbaar ministerie en de belanghebbende partijen beschikken daartoe over buitengewone rechtsmiddelen. De door het Grondwettelijk Hof gewezen arresten waarbij beroepen tot vernietiging worden verworpen, zijn bindend voor de rechtscolleges wat de door die arresten beslechte rechtspunten betreft.

De gevolgen van een arrest op een prejudiciële vraag zijn enigszins anders. Het rechtscollege dat de prejudiciële vraag heeft gesteld, evenals elk ander rechtscollege dat in dezelfde zaak uitspraak doet (bijvoorbeeld in hoger beroep), moet voor de oplossing van het geschil naar aanleiding waarvan de prejudiciële vraag is gesteld, zich voegen naar het antwoord dat het Hof op de vraag heeft gegeven. Sedert de aanneming van de bijzondere wet van 25 december 2016 (*Belgisch Staatsblad*, 10 januari 2017) kan het Hof, wanneer het een schending heeft vastgesteld, bij wege van algemene beschikking, de gevolgen van de bij een arrest op prejudiciële vraag ongrondwettig bevonden bepalingen definitief of voorlopig handhaven voor de termijn die het vaststelt (artikel 28, laatste lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof). Bovendien begint, vanaf de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* van het prejudiciële arrest waarbij een schending is vastgesteld, een nieuwe termijn van zes maanden te lopen voor het instellen van een beroep tot vernietiging van de betrokken wetskrachtige norm.

C.6. De gewaarborgde anonimiteit van de partijen in bekendmakingen

Ter bescherming van het privéleven kan de voorzitter, ambtshalve of op eenvoudig verzoek van een partij of een belanghebbende derde, in elke fase van de rechtspleging en zelfs na de uitspraak van het arrest, beslissen dat de vermeldingen die toelaten de partijen rechtstreeks te identificeren, vanaf het meest gereede ogenblik zullen worden weggelaten in elke publicatie waartoe het Hof krachtens de bijzondere wet of op eigen initiatief zou overgaan of is overgegaan (artikel 30quater van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof). Ter verduidelijking van zijn beleid ter zake stelde het Hof op zijn administratieve vergadering van 16 juli 2019 nieuwe richtlijnen op die werden bekendgemaakt op de website van het Hof.

Het Hof heeft beslist dat zijn arresten in beginsel de identiteit van de betrokken partijen vermelden. Van de grondwettelijke waarborg van de openbaarheid van de rechtsbedeling kan slechts worden afgeweken om gegronde redenen ter bescherming van het privéleven. Daaruit volgt dat de voorzitter dan ook niet, zoals voorheen, elk verzoek tot anonimisering inwilligt op eenvoudige vraag.

Elke partij of belanghebbende derde kan, overeenkomstig artikel 30quater van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, een verzoek tot anonimisering indienen om te voorkomen dat hij of zij kan worden geïdentificeerd in een arrest van het Grondwettelijk Hof.

Een gemotiveerd verzoek tot anonimisering kan aan het Hof worden gericht op elk tijdstip, zelfs bij gewone brief. Om de optimale bescherming van de persoonsgegevens te verzekeren en voor het goede verloop van de procedure, is het echter aangewezen dat partijen dat verzoek reeds uitdrukkelijk kenbaar maken in hun verzoekschrift (bij het indienen van een beroep tot vernietiging) of in hun eerste memorie (in het kader van een prejudiciële procedure, nadat zij uitdrukkelijk op die mogelijkheid zijn gewezen in de kennisgeving die, op basis van artikel 77 van de bijzondere wet op het Grondwettelijk Hof, wordt gedaan aan de partijen in het bodemgeschil).

De partijen of belanghebbende derden dienen de impact te preciseren die de bekendmaking van het arrest op hen kan hebben en dienen uiteen te zetten op welke wijze deze openbaarheid het recht op eerbiediging van hun privéleven zou schaden.

Bij het nemen van een beslissing zal de voorzitter rekening houden met de toelichting van de partij of de belanghebbende derde. Indien de voorzitter het verzoek inwilligt, zal hij of zij ook beslissen over de meest passende maatregelen die moeten worden genomen om de partij of de belanghebbende derde te beschermen tegen identificatie. De anonimisering geschiedt door het vermelden van de initialen, tenzij die wijze de identificatie van de betrokken partij toch mogelijk zou maken, in welk geval een andere lettercombinatie kan worden gekozen.

In dezelfde richtlijnen bevestigt het Hof de mogelijkheid om ambtshalve over te gaan tot anonimisering in uitzonderlijke omstandigheden.

In 2025 werd in 20 arresten overgegaan tot gehele of gedeeltelijke anonimisering van partijen. Die anonimisering geldt niet alleen voor natuurlijke personen maar kan ook worden doorgevoerd voor een rechtspersoon. In 2025 werd de anonimisering in twee zaken uitdrukkelijk aangevraagd.

In de meerderheid van de arresten waarin wordt geanonimiseerd, namelijk in 18 van de 20 hiervoor vermelde arresten, geschiedde de anonimisering bijgevolg ambtshalve.

C.7. De elektronische procesvoering

Op 12 september 2024 werd het koninklijk besluit « betreffende de elektronische procesvoering voor het Grondwettelijk Hof » (*Belgisch Staatsblad* van 19 september 2024) uitgevaardigd, ter uitvoering van artikel 78bis van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, dat in werking diende te treden op 1 september 2025.

De invoering van de elektronische procesvoering bij het Hof verloopt in twee fasen. De eerste fase, die het voorwerp uitmaakt van de reglementering vervat in het koninklijk besluit van 12 september 2024, betreft de indiening van verzoekschriften bij het Hof en de verzending, aan het Hof, van stukken van rechtspleging door de partijen of hun advocaten. Het Grondwettelijk Hof stelt daartoe een elektronisch platform ter beschikking, dat toegankelijk is via zijn website.

Het platform is in 2025 in samenwerking met de Raad van State ontwikkeld. De Raad van State werkte op dat ogenblik aan de vernieuwing van zijn eigen elektronische platform (« eProAdmin ») en de griffie en de ICT-dienst van de Raad beschikten over een ruime expertise op dit gebied. Aangezien de herziening van dit elektronische platform, waarop het platform van het Grondwettelijk Hof gebaseerd zou worden, complexer bleek dan aanvankelijk verwacht, werd de inwerkingtreding van de eerste fase van de elektronische procedure bij het Grondwettelijk Hof uitgesteld tot 1 maart 2026 bij het koninklijk besluit van 28 juli 2025 « tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 september 2024 betreffende de elektronische procesvoering voor het Grondwettelijk Hof » (*Belgisch Staatsblad* van 7 augustus 2025). Na de lancering, door de Raad van State, van het nieuwe elektronische platform « eProAdmin » begin 2026, kon de ICT-dienst zich volledig concentreren op de kloon voor het Grondwettelijk Hof, die de naam « eProConst » draagt.

Er wordt aan herinnerd dat in de eerste fase de communicatie door het Hof aan de partijen of hun advocaten, alsook de communicatie tussen het Hof en de verwijzende rechtscolleges, met inbegrip van de overzending van verwijzingsbeslissingen, nog steeds uitsluitend via aangetekende zending verloopt. Deze communicatie kan pas tijdens de tweede fase elektronisch plaatsvinden. Hiertoe moet een bijkomend koninklijk besluit worden aangenomen.

C.8. Het archiefbeleid van het Grondwettelijk Hof

Wie ergens een tijdje woont, en aan een verhuis toe is, weet het : een mens verzamelt wat door de jaren heen. Dat is niet anders voor een instelling zoals het Grondwettelijk Hof, dat, aanvankelijk onder de benaming Arbitragehof, sedert oktober 1984 bestaat. In die meer dan veertig jaar is heel wat papier en audiovisueel materiaal verzameld dat op enige (wetenschappelijk verantwoorde) wijze dient te worden bewaard voor de komende generaties.

Daarom besliste het Hof op 3 december 2020 een werkgroep op te richten die ermee belast is 'de problematiek van het archiefbeheer binnen het Hof te onderzoeken en de nodige aanbevelingen te formuleren'. In het kader van zijn opdracht heeft de Werkgroep Archivering de relevante informatie, documentatie en expertise bijeengebracht en aanbevelingen geformuleerd.

De werkgroep streefde naar aanbevelingen voor drie categorieën van documenten, namelijk de rechtsplegingsdossiers zoals zij door de griffie worden bijgehouden, de documenten met betrekking tot de samenstelling en de werking van het Hof, en de documenten waaruit de wijze van totstandkoming van de arresten blijkt.

C.8.1. De overbrenging van de archieven van de rechtspleging

De archieven van de rechtsplegingsdossiers werden reeds gestructureerd (op rolnummer) bewaard in de met mobiele, compacte opslagsystemen uitgeruste archiefruimtes van het Hof. Ruimtegebrek door het toenemend aantal dossiers en de bezorgdheid over de omstandigheden waarin die stukken worden bewaard, waren belangrijke factoren om alvast een deel van dat archief te laten inventariseren, te bewaren en over te brengen naar het Rijksarchief.

Daartoe werden op 20 maart 2024 twee overeenkomsten met het Algemeen Rijksarchief gesloten.

In een eerste overeenkomst werd de samenwerking tussen het Grondwettelijk Hof en het Rijksarchief voor de selectie van de statische archieven van het Grondwettelijk Hof geconcretiseerd. Het Algemeen Rijksarchief stelde twee contractuele personeelsleden ter beschikking, namelijk een wetenschappelijk en een administratief medewerker. Zij zouden de dossiers van de rechtspleging tot en met rolnummer 4000 recupereren, ontleden, beschrijven, in zuurvrij papier en kartonnen dozen bewaren en stapelen voor verzending naar het (vernieuwde) Rijksarchief te Leuven waar zij hun bestemming zouden krijgen. Twee projectverantwoordelijken werden aangesteld. Namens het Algemeen Rijksarchief trad mevrouw Kathleen Devolder, diensthoofd van de afdeling Toezicht en Advies, op als projectverantwoordelijke. In die hoedanigheid was zij verantwoordelijk voor de vooruitgang van het project en keek zij toe op de naleving van de overeenkomst en van de planning. Zij stond ook in voor de goede kwaliteit van het geleverde werk, bood de ter beschikking gestelde medewerkers de nodige wetenschappelijke omkadering en nam deel aan de coördinatievergaderingen met het Grondwettelijk Hof. Het Hof stelde de heer Luc Théry aan als projectverantwoordelijke. Hij stond in voor de contacten tussen de medewerkers van het Rijksarchief en de personeelsleden van het Grondwettelijk Hof en nam deel aan coördinatievergaderingen georganiseerd door het Rijksarchief. Griffier Meersschaut, die eveneens deelnam aan de werkzaamheden, stelde, in samenspraak met mevrouw Devolder en de heer Théry, de selectiecriteria op voor de ontsluiting van de dossiers en coördineerde inhoudelijk de afspraken met de medewerkers door alle nodige informatie te verstrekken over de te behandelen archieven.

De personeelskosten en de kosten voor de materiële verwerking en de overbrenging van de dossiers werden gedragen door het Hof. De medewerkers van het Algemeen Rijksarchief werden aparte ruimtes ter beschikking gesteld om hun opdracht naar behoren te kunnen uitvoeren. Zij kregen toegang tot de lokalen, de documenten en de databanken, in de mate dat dit nodig was voor het vervullen van de opdrachten. Zowel bureaumateriaal, een draagbare laptop, archiefkarren, zuurvrij verpakkingsmateriaal en papiercontainers voor de te vernietigen archieven werden ter beschikking gesteld.

In een eerste fase werden de rechtsplegingsdossiers van de zaken tot en met rolnummer 4000 klaargemaakt voor bewaargeving in het Rijksarchief te Leuven. De medewerkers van het Algemeen Rijksarchief selecteerden de dossiers op basis van de selectiecriteria, verpakten de dossiers in zuurvrije mappen en dozen, stelden de overbrengingslijsten in de beide landstalen op en zetten de stukken die geen administratief nut meer hadden en die conform de selectielijst vernietigd konden worden, klaar voor afvoer naar containers van een papierversnietigingsfirma die voor het Hof werkt.

Het project, waarvan de aanvang was gepland op 1 januari 2025, kon uiteindelijk effectief aanvatten op 1 maart 2025, voor de overeengekomen periode van zes maanden. Mevrouw Sophie Vanderus, als wetenschappelijk medewerkster, en de heer Marc Nicolas gingen met grondigheid, met nauwgezetheid, zeer communicatief en uiterst productief te werk. De integratie van de beide medewerkers van het Algemeen Rijksarchief verliep gesmeerd, wat zich liet zien in de resultaten van hun werk. Reeds midden juni hadden zij de 4000 dossiers door hun handen laten gaan, die beschreven, gezuiverd van overbodige en niet te archiveren documenten, verpakt volgens de regels van de archiefleer en -kunst en op paletten gestapeld met een verbluffende methodiek die het uitpakken en klasseren van de dozen in het Rijksarchief te Leuven bijzonder faciliteerde.

In samenspraak met de heer Marc Carnier, afdelingshoofd van het Rijksarchief te Leuven, werden de 808 dozen, oordeelkundig gestapeld op 10 paletten, met een externe transportfirma op 16 juli 2025 vervoerd naar Leuven.

Daags nadien werden de paletten door een equipe bestaande uit mevrouw Sophie Vanderus en de heer Marc Nicolas, en de griffiemedewerksters Alexandra Delcour en Marina Leenen, onder leiding van griffier Meersschaut en in aanwezigheid van emeritus rechter Merckx-Van Goey in minder dan twee uur uitgepakt en werden de dozen op hun eindbestemming in de toegewezen rekken geplaatst.

In het Rijksarchief te Leuven bevinden de rechtsplegingsdossiers van de zaken met rolnummers 1 tot 4000 zich thans van 40911 tot 40953, namelijk in de rekken 91/kolom 1 tot 95/kolom 3, op de verdieping -1 van het gebouw.

Niet om werk verlegen, konden mevrouw Sophie Vanderus en de heer Marc Nicolas reeds midden juni beginnen met het tweede luik waarin de samenwerkingsovereenkomst voorzag, namelijk het verzamelen, ordenen, beschrijven en verpakken van de archieven betreffende de organisatie en het functioneren van het Grondwettelijk Hof, onder meer inzake het personeels-, financieel en logistiek beheer. In de laatste week van de maand juli was ook dat werk achter de rug.

Anders dan de documenten in verband met de 4000 dossiers van de rechtspleging, werden die archieven, die dispaaraat werden bewaard in het Hof, geklasseerd volgens de archiefstructuur die door het Hof reeds was vastgelegd in 2013, en ondergebracht in een daartoe speciaal ingericht lokaal van het Hof.

Aangezien het samenwerkingsproject nog tot eind augustus liep, hebben de beide medewerkers van het Algemeen Rijksarchief ook de dossiers van de rechtspleging van rolnummer 4001 tot rolnummer 4250 op dezelfde wijze klaar gemaakt voor latere overbrenging naar het Rijksarchief te Leuven.

C.8.2. De raadpleging van de archieven van de rechtspleging

Het Grondwettelijk Hof is niet onderworpen aan de federale archiefwetgeving. De bewaring, de ontsluiting en de raadpleging van de archieven van de rechtspleging door en in het Rijksarchief dienden daardoor op praetoriaanse wijze te worden geregeld, in afwachting van een wetgevend optreden waarbij de regels voor het archief van het Grondwettelijk Hof zouden worden bepaald.

De bewaring van de dossiers van de rechtspleging te Leuven vereiste bijgevolg dat afspraken werden gemaakt met het Algemeen Rijksarchief over de modaliteiten van bewaring en de mogelijkheid voor de medewerkers van het Hof, om de bewaarde dossiers in te kijken of op te vragen.

In de Overeenkomst voor het bewaren van archieven van 20 maart 2024 werd bepaald dat het Rijksarchief voor onbepaalde duur, beginnend vanaf medio 2025, voor rekening van de bewaargever, het Grondwettelijk Hof, ongeveer 235 strekkende meter archieven in zijn magazijnen in het Rijksarchief in Leuven, gelegen aan de Vaartstraat 24 zal bewaren. De hoeveelheid archief zal in de toekomst aangroeien. Na de eerste overbrenging van de dossiers met rolnummers 1 tot 4000 zal het Grondwettelijk Hof overgaan tot verdere overbrengingen in vijfjaarlijkse 'blokken'.

Het voorwerp van de overeenkomst is dus juridisch een bewaargeving voor onbepaalde duur. Het Rijksarchief zal voor de in bewaring gegeven archieven zorg dragen zoals het voor zijn eigen archieven doet (zoals gestipuleerd in art. 1927/1928 van het oud BW). Indien er schade is aan de toevertrouwde archieven en kan worden aangetoond dat deze te wijten is aan nalatigheid, zal de maximale schadevergoeding de kosten van de verschuldigde vergoeding voor de eerste termijn van 1 jaar niet overschrijden. Schade ten gevolge van terrorisme of natuurrampen wordt niet vergoed.

De archieven zijn tijdens de kantooruren toegankelijk voor medewerkers van het Grondwettelijk Hof, na afspraak met het Rijksarchief Leuven. Het Hof betaalt een jaarlijkse en te indexerende vergoeding voor de bewaargeving.

Het Hof heeft steeds oog gehad voor wetenschappelijk onderzoek over zijn activiteiten. Daarom is in deze overeenkomst met het Algemeen Rijksarchief reeds bepaald dat de in bewaring gegeven archieven door het Rijksarchief aan het publiek mogen worden meegedeeld met het oog op wetenschappelijk onderzoek. Daartoe is wel de schriftelijke toestemming van één van de griffiers van het Grondwettelijk Hof vereist, dient de bewaartermijn van 30 jaar na de uitspraak van het arrest verstreken te zijn en dient de aanvrager een onderzoeksverklaring in te vullen en te ondertekenen. Het Rijksarchief biedt opzoek- of kopiedienst voor rekening van de bewaargever tegen de tarieven vastgelegd door het MB van 25 mei 2018 (tarieven geïndexeerd op 1 januari 2023 om de werkelijke kosten van bepaalde prestaties beter te kunnen dekken).

C.8.3. Een voorstel van wettelijke archiefregeling voor het Grondwettelijk Hof

De Archiefwet van 24 juni 1955 is onder meer van toepassing op de hoven en rechtbanken, de Raad van State en de rijksbesturen. De door die instellingen bewaarde archiefdocumenten van meer dan 30 jaar oud worden in beginsel overgebracht naar het Algemeen Rijksarchief.

Zoals hoger reeds gesteld is het Grondwettelijk Hof tot op heden niet aan een wettelijke archiefregeling onderworpen en dient het vooralsnog zelf in te staan voor het beheer van zijn archieven. Het ontbreken van een dergelijke regeling sloot niet uit dat er zich op lange termijn organisatorische en/of logistieke moeilijkheden zouden voordoen bij de bewaring daarvan in de eigen lokalen. De vraag van het Hof naar een structurele wettelijke oplossing inzake archiefbeheer was dan ook gerechtvaardigd, ondanks het feit dat het Hof, bij wijze van voorlopige oplossing, samenwerkingsovereenkomsten met het Algemeen Rijksarchief had afgesloten. Een wettelijke regeling zou de beide instellingen trouwens een wettelijke basis bieden om die samenwerking voort te zetten.

De Werkgroep Archivering van het Hof heeft daarom een voorstel van wettelijke regeling uitgewerkt. Daarbij werd er voor gekozen het Grondwettelijk Hof niet op te nemen in het toepassingsgebied van de Archiefwet van 24 juni 1955, maar te voorzien in een specifieke archiefregeling in de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, rekening houdend met het feit dat de werking van het Grondwettelijk Hof, overeenkomstig artikel 142 van de Grondwet, dient te worden bepaald bij een bijzondere meerderheidswet, en met de bijzondere positie die de instelling inneemt in het staatsbestel.

Weliswaar is het om wetenschappelijke, historische en maatschappelijke redenen aangewezen dat, naast de administratieve documenten van het Grondwettelijk Hof, ook de documenten die verband houden met de behandeling van de zaken, op lange termijn in correcte omstandigheden worden bewaard, en in zekere mate toegankelijk worden gemaakt voor het publiek. Er dient echter ook rekening te worden gehouden met de specifieke rechtsprekende opdracht die het Hof vervult.

De regeling die werd ontworpen, streeft een middenweg na tussen, enerzijds, het behoud van de organieke autonomie van het Grondwettelijk Hof en, anderzijds, de noodzaak om een deugdelijk beheer van de archieven van die instelling op lange termijn te waarborgen, op grond van een duidelijk en werkbaar wettelijk kader.

Verscheidene aspecten van de ontworpen archiefregeling zijn geïnspireerd op de gemeenrechtelijke archiefregeling, die ook aanvullend van toepassing blijft op het Grondwettelijk Hof. Zo zal het Hof dus niet zelf instaan voor het beheer van zijn archieven op de lange termijn, gelet op de specifieke expertise en de infrastructuur die daarvoor nodig zijn, maar wordt die taak opgedragen aan het Algemeen Rijksarchief. De beide instellingen zullen nauw met elkaar kunnen blijven samenwerken, zoals zij vandaag reeds doen in onderlinge overeenstemming.

Het tekstvoorstel van wijziging van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof werd bij brief van 18 juni 2025 bezorgd aan de Eerste Minister die als minister bevoegd is voor het Grondwettelijk Hof.

Hoofdstuk

2

Statistieken van de activiteiten

A. Algemeen

207

Nieuwe zaken

256

Behandelde zaken

177

Gewezen arresten

Arresten op beroep tot vernietiging

87

Waarvan één arrest zowel een beroep tot vernietiging als prejudiciële vragen betreft

Arresten op vordering tot schorsing

5

Arresten op prejudiciële vraag

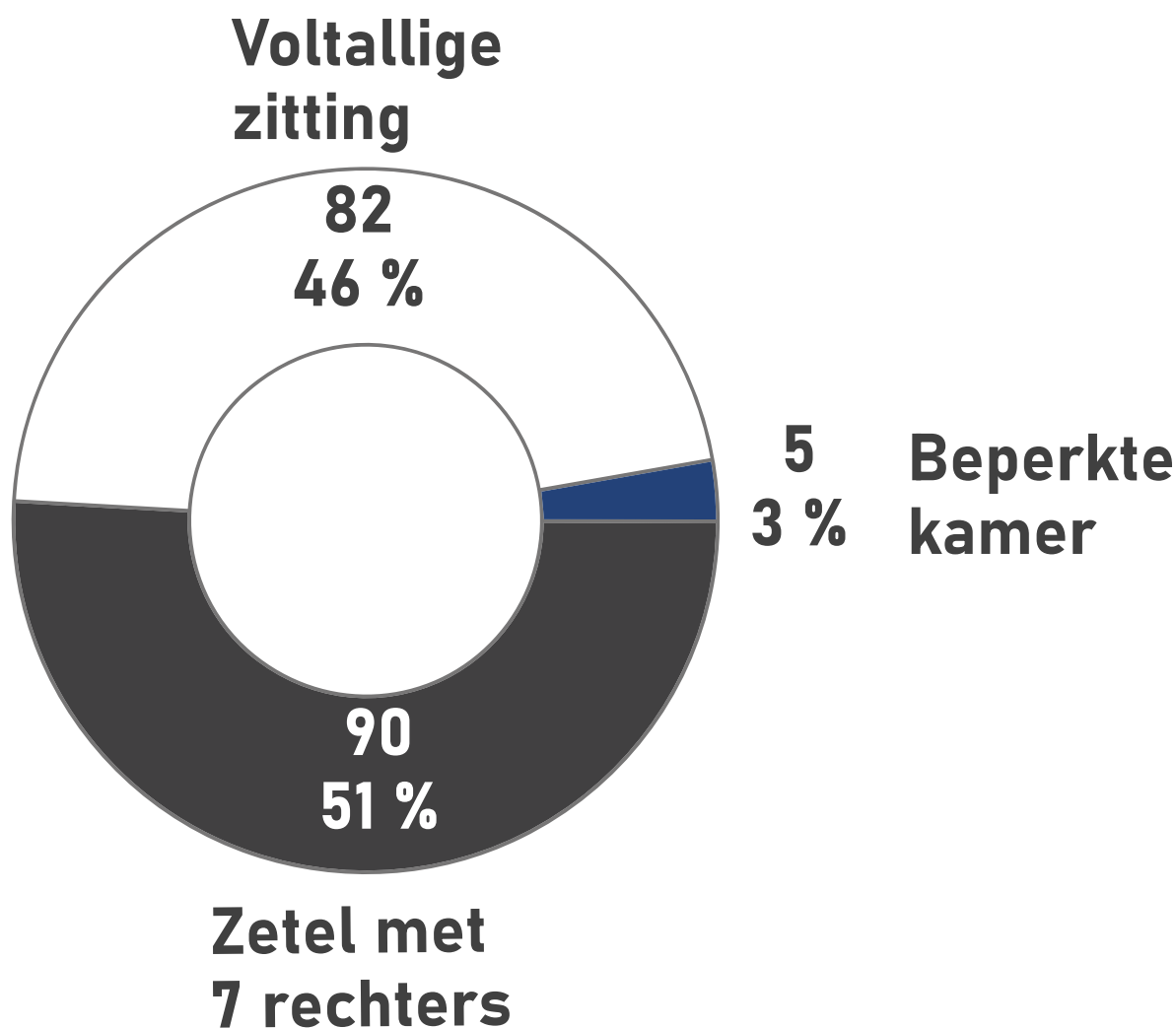
85

Verdeling van de arresten volgens de aangevoerde grieven

Bevoegdheids- verdeling	Art. 10 en/of 11	Art. 12	Art. 13	Art. 14	Art. 16	Art. 17	Art. 18
20	132	18	18	15	27	1	1
Art. 19	Art. 21	Art. 22	Art. 22bis	Art. 22ter	Art. 23	Art. 24	Art. 25
9	2	20	6	1	26	4	2
Art. 27	Art. 29	Art. 30	Art. 32	Art. 170	Art. 172		
3	3	1	4	12	24		

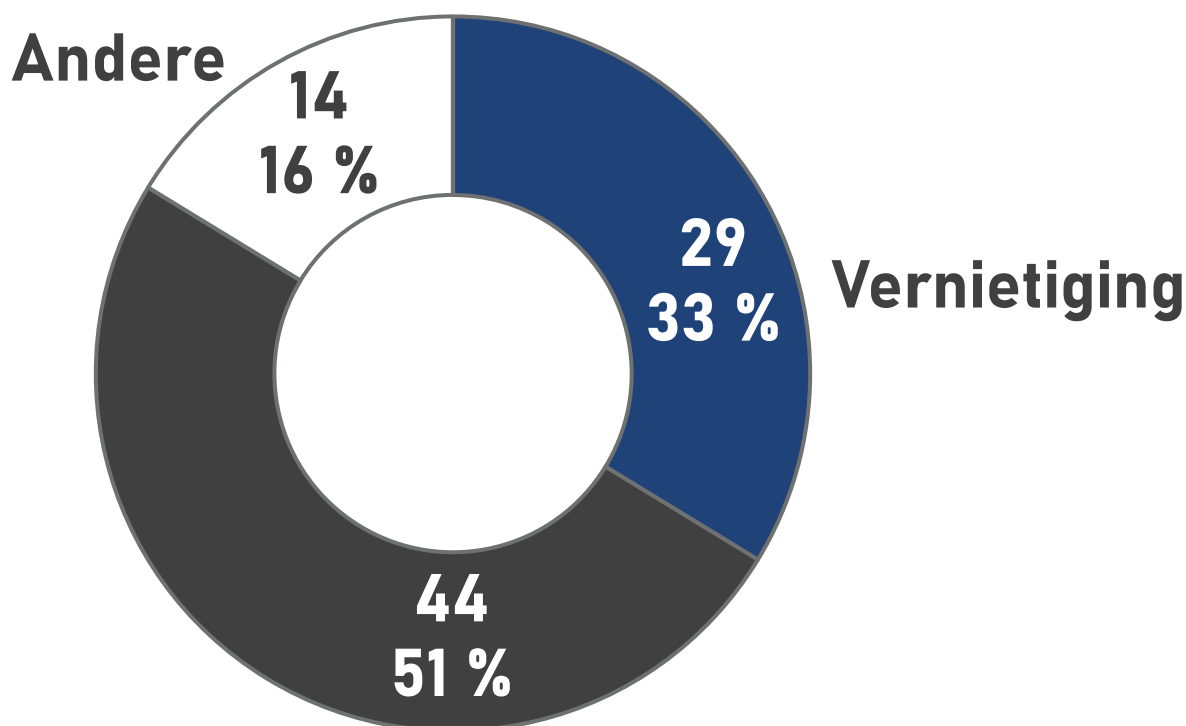
In 2025 heeft het Hof tien keer toepassing gemaakt van de voorafgaande rechtspleging. Zes van die tien arresten betreffen een beroep tot vernietiging. In twee arresten heeft het Hof tot een klaarblijkelijke niet-ontvankelijkheid van het beroep besloten en in twee andere arresten tot een klaarblijkelijke niet-bevoegdheid van het Hof. In één arrest vernietigt het Hof de bestreden bepaling(en) effectief, waarbij het een lacune vaststelt. In een ander oordeelt het Hof dat het beroep zonder voorwerp is. De vier resterende arresten zijn gewezen op prejudiciële vraag. In twee daarvan stelt het Hof een niet-schending vast. In een derde arrest verklaart het dat de vraag geen antwoord behoeft en in een vierde is het dictum dubbel : enerzijds behoeft de vraag geen antwoord en anderzijds stelt het Hof een schending wegens een lacune vast.

Verdeling volgens de samenstelling van de zetel

B. Arresten op beroep tot vernietiging

B.1. Overzicht

Verwerping van het beroep

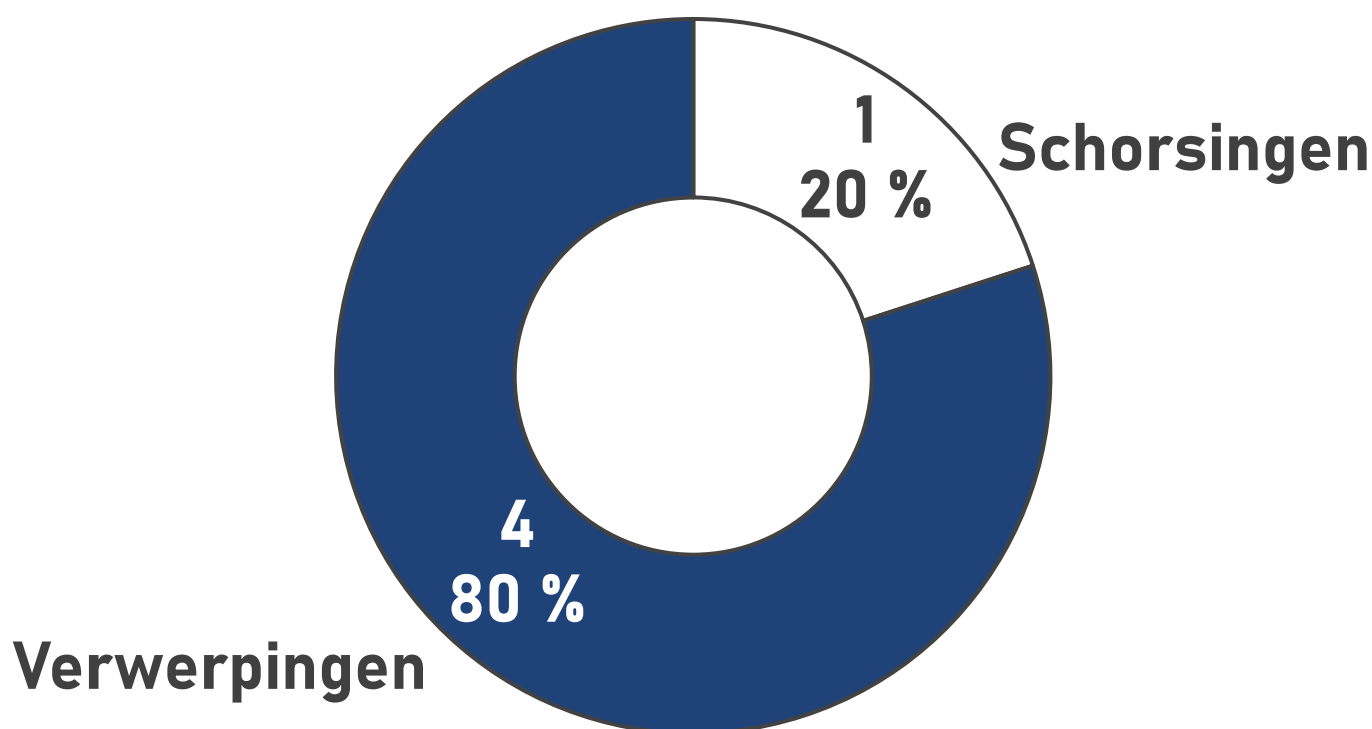
In 2025 heeft het Hof 87 arresten op beroep tot vernietiging gewezen. In 29 arresten vernietigt het Hof de bestreden bepaling(en). 13 van die 29 arresten keuren een lacune in de wetgeving af. In zes arresten handhaaft het Hof de gevolgen van de vernietigde bepaling(en). In 44 van de 87 arresten die op beroep tot vernietiging zijn gewezen, heeft het Hof besloten tot een verwerping. Drie van die arresten besluiten tot een verwerping wegens niet-ontvankelijkheid van het beroep. Een ander besluit tot een verwerping omdat het beroep zonder voorwerp is geworden. Het Hof besluit in twee arresten tot een klaarblijkelijke niet-ontvankelijkheid. In één arrest wijst het Hof de afstand toe. In twee arresten verklaart het Hof zich kennelijk onbevoegd. Het Hof stelt in vier arresten prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie. In één arrest vernietigt het Hof de bestreden bepaling wegens een lacune en stelt het prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie. In een ander arrest vernietigt het Hof de bestreden bepaling wegens een lacune, stelt het prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie en handhaaft het de gevolgen van de vernietigde bepaling. In één arrest verwerpt het Hof het beroep met betrekking tot bepaalde grieven en houdt met betrekking tot andere grieven de uitspraak aan in afwachting van een arrest van het Hof van Justitie. In één arrest, ten slotte, besluit het Hof tot een verwerping en stelt het een schending vast wegens een lacune.

B.2. Verdeling volgens de hoedanigheid van de verzoekers

Institutionele verzoekers		#	%
Waalse regering		3	2 %
Franse Gemeenschapsregering		3	2 %
College van de Franse Gemeenschapscommissie		2	1 %
Vlaamse Regering		1	1 %
Ministerraad		1	1 %
Regering van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest		1	1 %
Individuele verzoekers			
Rechtspersonen		64	45 %
Natuurlijke personen		54	38 %
Andere		12	9 %

Opmerking : in deze tabel zijn, enkel voor de arresten gewezen op beroep tot vernietiging, de verzoekers per categorie weergegeven. Verschillende categorieën van verzoekers kunnen bij eenzelfde procedure aanwezig zijn.

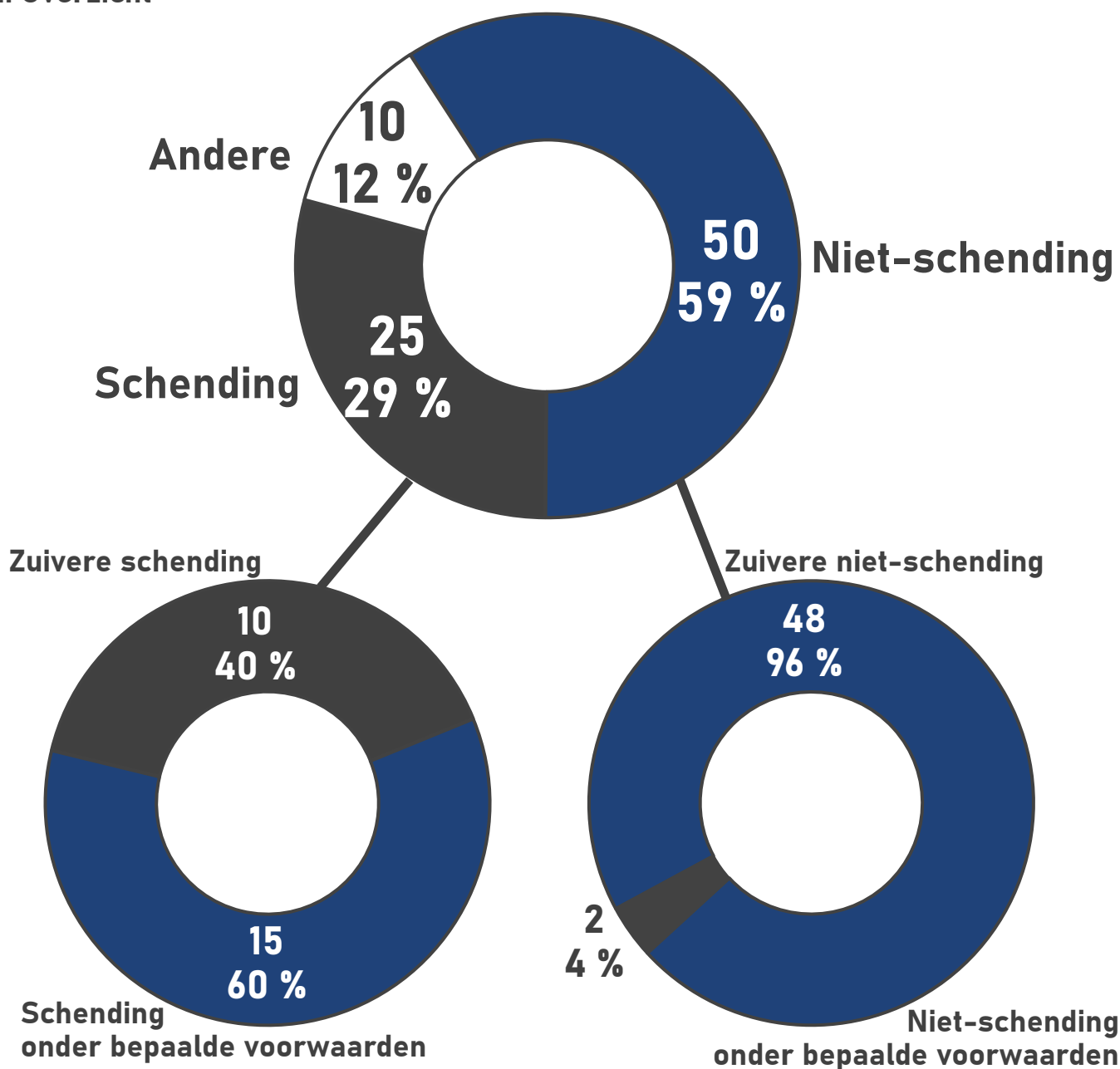
C. Arresten op vordering tot schorsing

In 2025 heeft het Hof vijf arresten op vordering tot schorsing gewezen. In vier van die vijf arresten verwerpt het Hof de vordering omdat de voorwaarden om te schorsen niet vervuld zijn. In het resterende arrest schorst het Hof de bestreden bepalingen.

D. Arresten op prejudiciële vragen

D.1. Overzicht

Het Hof heeft 85 arresten gewezen op prejudiciële vraag. In 25 van die 85 arresten stelt het een schending vast; in 15 gevallen onder bepaalde voorwaarden. 10 arresten hebben een dubbel dictum waarin het Hof in een bepaalde interpretatie een schending vaststelt en in een andere interpretatie een niet-schending. In 16 arresten valt de schending te verklaren door een lacune in de wetgeving. 50 arresten zijn vaststellingen van niet-schending, waaronder twee arresten van niet-schending onder bepaalde voorwaarden. In vijf arresten verklaart het Hof dat de vraag geen antwoord behoeft. In één arrest besluit het Hof tot niet-ontvankelijkheid. In drie andere arresten zendt het Hof de zaak terug naar de verwijzende rechter. In één arrest besluit het Hof tot de niet-bevoegdheid van het Hof. In drie arresten handhaaft het de gevolgen van de ongeldig verklaarde bepalingen.

D.2. Verwijzende rechtscolleges

E. Verwijzingen naar Europese rechtspraak

Het Grondwettelijk Hof verwijst herhaaldelijk naar rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en van het Hof van Justitie van de Europese Unie. In 2025 was dat in 76 arresten het geval. In 18 van die arresten werd zelfs naar rechtspraak van beide rechtscolleges verwezen. Vaak betreft het een verwijzing naar meerdere Europese arresten. In totaal bevatten de arresten van het Hof het afgelopen jaar 400 verwijzingen naar een arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en 252 verwijzingen naar een arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie. Elke verwijzing vermeldt de datum, de naam en de ECLI-code van het arrest.

Hoofdstuk

3

**De inrichting en werking van het
Grondwettelijk Hof**

A. De inrichting van het Grondwettelijk Hof

A.1. Wettelijke regeling van de inrichting

Het Hof is samengesteld uit twaalf rechters, die voor het leven worden benoemd door de Koning uit een lijst met twee kandidaten, beurtelings door de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat voorgedragen met een meerderheid van minstens twee derde van de stemmen van de aanwezige leden.

Zes rechters behoren tot de Nederlandse taalgroep, zes tot de Franse taalgroep. Eén van de rechters moet een voldoende kennis hebben van de Duitse taal. Elke taalgroep bestaat op haar beurt uit drie rechters benoemd op grond van hun juridische ervaring (hoogleraar in de rechten aan een Belgische universiteit, magistraat in het Hof van Cassatie of de Raad van State, referendaris bij het Grondwettelijk Hof) en drie rechters die een ervaring van ten minste vijf jaar als gewezen parlementslid hebben. Het Hof is samengesteld uit rechters van verschillend geslacht, a rato van ten minste een derde voor de minst talrijke groep, met dien verstande dat die groep moet zijn vertegenwoordigd in de beide voormelde beroepscategorieën.

Om tot rechter benoemd te kunnen worden moet men ten volle veertig jaar oud zijn. De rechters mogen hun ambt uitoefenen tot de leeftijd van zeventig jaar. Er gelden strenge onverenigbaarheden met andere ambten, functies en beroepsbezigdheden. De rechters van de twee taalgroepen kiezen elk een voorzitter, die afwisselend, met ingang van 1 september, als voorzitter « in functie » optreedt voor een termijn van één jaar.

Het Hof wordt bijgestaan door referendarissen (maximaal 24) van wie de helft Nederlandstalig en de helft Franstalig is. Ze hebben een universitair diploma in de rechten en worden door het Hof aangeworven op basis van een vergelijkend examen waarvan het de voorwaarden bepaalt.

Het Hof beschikt tevens over een Nederlandstalige en een Franstalige griffier. Het Hof benoemt het administratief personeel dat werkzaam is in de verschillende diensten. Het Hof heeft een eigen stelsel van financiering door een jaarlijkse dotatie die het moet toelaten in volle onafhankelijkheid te functioneren.

B. Werking van het Hof

B.1. Rechtsprekende activiteit

In de periode van 1 januari 2025 tot 31 december 2025 werden 207 nieuwe zaken ingeschreven op de rol van het Hof (tegenover 269 nieuwe zaken in 2024, een daling met 23 %). Er werden in dezelfde periode 177 arresten gewezen (tegenover 159 in 2024, een stijging met 11,3 %). In 2025 heeft het Hof daarmee 256 zaken afgehandeld.

Voor een gedetailleerd overzicht van deze gegevens wordt verwezen naar het onderdeel « Statistieken van de activiteiten ».

B.2. Werkingsmiddelen

De kredieten die voor de werking van het Hof nodig zijn, worden uitgetrokken op de begroting van de Dotaties (artikel 123, § 1, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof).

B.2.1. Rekeningen 2024

Het Hof keurde op 1 oktober 2025, na interne controle door twee rechters, de rekeningen met betrekking tot de uitgavenbegroting 2024 goed. In hun voorafgaand verslag waren de voorzitters van het Rekenhof van oordeel dat de voorgelegde rekeningen steunden op deugdelijke verantwoordingsdocumenten en een volledig, juist en getrouw beeld gaven van de ontvangsten- en uitgavenverrichtingen en van de thesaurietoestand.

De initiële begroting van 13 658 000 euro werd goedgekeurd door de Kamer van volksvertegenwoordigers op 21 december 2023 (DOC 55-3708/001, p. 28).

Tijdens zijn administratieve vergadering van 18 juli 2024 keurde het Grondwettelijk Hof een eerste aanpassing van zijn begroting 2024 goed.

In het kader van die aanpassing werd de begroting verhoogd van 13 658 000 euro naar 13 773 000 euro, zijnde een verhoging met 115 000 euro. Die begrotingsaanpassing is uitsluitend te wijten aan de indexering van de wedden en lonen in de maand juni 2024. Het Hof besliste om de aanpassing met 115 000 euro van de begroting 2024 zelf te financieren, door een bijkomende verrekening van dat bedrag met het gecumuleerde begrotingsresultaat dat eind 2023 was opgetekend. De begrotingsaanpassing heeft ook aanleiding gegeven tot wijzigingen betreffende de begrotingsartikelen, zonder dat zij aanleiding gaven tot een stijging van de uitgaven.

De aangepaste begroting werd door de commissie voor de Comptabiliteit van de Kamer van volksvertegenwoordigers goedgekeurd op 10 december 2024 (DOC 56-0502/001, p. 12).

Het totale bedrag van de aangepaste begroting bedroeg 13 773 000 euro. Het werd gefinancierd met een dotatie van 13 019 000 euro en met begrotingsoverschotten voor een totaal van 754 000 euro.

De rekeningen 2024 van het Grondwettelijk Hof vermelden een bedrag van 13 023 727,26 euro als inkomsten en 13 009 563,75 euro als uitgaven waarvan 12 758 727,98 euro als lopende uitgaven en 250 835,77 euro als kapitaaluitgaven. De Kamer van volksvertegenwoordigers heeft op 8 januari 2026 de rekeningen 2024 goedgekeurd (CRIV 56 PLEN 89, p. 62).

Het op 31 december 2024 gecumuleerde begrotingsresultaat van 1 431 368,93 euro was samengesteld uit 663 205,42 euro, bedrag dat reeds werd aangewend voor de begroting 2025, en uit een beschikbaar bedrag van 768 163,51 euro.

De kosten van de wedden en lonen van de magistraten, de griffiers en de leden van het administratief personeel (inclusief werkgeversbijdragen) bedroegen 88,53 % van de uitgaven.

B.2.2. Begroting 2025

Het Hof startte het jaar 2025 met een begroting van 14 236 000 euro. Die werd gefinancierd met een dotatie van 13 573 000 euro op de uitgavenbegroting 2025 en met het gebruik van eigen middelen, namelijk een bedrag van 663 000 euro van de op 1 januari 2024 beschikbare reserve. De Kamer van volksvertegenwoordigers keurde die begroting goed op 19 december 2024 (DOC 56-0502/001, p. 14). Het door het Hof ingediende begrotingsvoorstel werd verminderd met een bedrag van 150 000 euro op de kredieten voor aan te werven personeel, « gelet op de uiterst moeilijke budgettaire context » (DOC 56-0502/001, p. 14).

B.2.3. Begroting 2026

Op 8 oktober 2025, na een hoorzitting op 4 juni 2025 voor de commissie voor de Comptabiliteit van de Kamer van volksvertegenwoordigers en met toepassing van de richtlijnen die door die Commissie zijn goedgekeurd voor de begrotingsjaren 2026 tot 2029 (DOC 56-0983/001), diende het Hof bij de Kamer van volksvertegenwoordigers een begroting van 14 521 000 euro in voor het jaar 2026. De Commissie voor de comptabiliteit heeft het bedrag van de dotatie vastgesteld op een bedrag van 13 760 000 euro, waarbij het saldo van de financiering van de uitgavenbegroting 2026 moet worden gefinancierd met een bedrag van 761 000 euro uit de op 1 januari 2025 beschikbare reserve.

Op 8 januari 2026 heeft de Kamer van volksvertegenwoordigers de begroting 2026 van het Hof goedgekeurd (CRIV 56 PLEN 89, pp. 62-63). De initiële begroting van het Grondwettelijk Hof voor 2026 bedraagt dus 14 521 000 euro.

B.3. Personeelsformatie

Op 31 december 2025 telde het personeelsbestand van het Grondwettelijk Hof 56 leden, onder wie 28 statutaire ambtenaren en 28 contractuele ambtenaren. 22 personeelsleden behoorden tot niveau A, 11 tot niveau B, 18 tot niveau C en 5 tot niveau D. Naast de 56 personeelsleden van het organieke kader, werken 3 personen als contractuelen bij de onderhoudsdienst.

B.4. Informatisering

In 2025 heeft de ICT-dienst verschillende projecten voortgezet die gericht zijn op het moderniseren van de IT-infrastructuur van het Hof en het ondersteunen van de verdere ontwikkeling van de digitale hulpmiddelen die door de magistraten en het personeel worden gebruikt.

Er werd gewerkt aan de implementatie van het elektronisch platform eProConst, in samenwerking met de Raad van State. Dit project heeft tot doel de elektronische uitwisseling van procedurestukken mogelijk te maken. Een eerste versie van de toepassing, die advocaten en partijen toelaat stukken elektronisch aan de griffie te bezorgen, is inmiddels operationeel en toegankelijk via de volgende link:

<https://ep.const-court.be/>

Daarnaast werd een nieuwe versie van de interne applicatie-infrastructuur, die onder meer wordt gebruikt in het kader van telewerk, uitgerold.

Op het vlak van de technische infrastructuur werden twee koelsystemen van de serverruimte vervangen om optimale operationele omstandigheden voor de kritieke IT-apparatuur te garanderen.

De geleidelijke vernieuwing van het informaticamateriaal werd eveneens voortgezet, onder meer door de vervanging van verschillende randapparaten zoals beeldschermen en dockingstations die door de medewerkers worden gebruikt.

De herontwikkeling van de website van het Hof werd eveneens gedurende het hele jaar voortgezet. Dit project heeft tot doel de bestaande website te moderniseren door gebruik te maken van een recentere versie van het framework om met name de prestaties te verbeteren, de beveiliging te versterken, het onderhoud van de website te vergemakkelijken en een betere compatibiliteit met de huidige webtechnologieën te waarborgen.

Tot slot heeft de ICT-dienst voorbereidingen getroffen voor de lancering van een testfase van een generatieve AI-tool, met als doel de mogelijkheden van dit type technologie te evalueren, met name voor ondersteuning bij het opzoeken en analyseren van documentatie.

B.5. Communicatie

B.5.1. De cel « Media »

Voor zijn communicatie beschikt het Hof over een cel « Media ». De cel « Media » bestaat uit een griffier en vier referendarissen. Naast regelmatige telefonische contacten die haar leden hebben met journalisten, stelt de cel « Media » persberichten op over de arresten die het Hof aanwijst, hetzij omdat het die belangrijk acht of omdat zij de bevolking kunnen interesseren. De cel « Media » beheert sinds januari 2024 ook het [LinkedIn](#)-account van het Hof, dat in februari 2026 al meer dan 9 800 volgers telde. De persberichten en de berichten op [LinkedIn](#) zijn beschikbaar in het Frans en in het Nederlands, en uitzonderlijk in het Duits of in het Engels.

In 2025 werden 40 persberichten over arresten op de website van het Hof geplaatst. Voorts werden er ook algemene persberichten verspreid over het overlijden van emeritus griffier Lucien Potoms en over de bekroningen van laatstejaarsleerlingen van het secundair onderwijs en van masterstudenten rechten in het kader van de prijs die het Hof heeft georganiseerd naar aanleiding van de 40ste verjaardag van zijn eerste arrest. Daarnaast heeft het Hof regelmatig berichten op LinkedIn geplaatst over belangrijke arresten waarvoor geen persbericht werd opgesteld, alsook over de organisatie en de werking van het Hof. Aldus werden berichten verspreid over de studiedag op 4 april en de wedstrijd met verhandelingen en essays, die beide werden georganiseerd naar aanleiding van de 40ste verjaardag van het eerste arrest van het Hof, over de opendeurday die op 25 oktober samen met het Hof van Cassatie, de Raad van State en het Rekenhof werd georganiseerd, en over de verschillende evenementen waaraan leden van het Hof hebben deelgenomen of die zij hebben bijgewoond in het kader van de internationale contacten van het Hof (zie hierna punt B.6), of nog over de aanwerving van een archivaris.

In het vooruitzicht van de opendeurday op 25 oktober werd voorzitter Luc Lavrysen uitgenodigd voor de podcast « Weetikveel » op Radio 1. Hij voerde een gesprek met Kobe Ilsen over de oprichting, de werking en de rol van het Hof. Die aflevering kan online worden beluisterd op [VRT MAX](#) of op een van de andere platformen die die podcast uitzenden (onder meer Spotify en Apple Podcasts).

In het kader van het colloquium ter gelegenheid van de 40e verjaardag van het eerste arrest van het Hof werden de voorzitters Pierre NIHOUL en Luc LAVRYSEN respectievelijk door *La Libre Belgique* en *De Standaard* geïnterviewd over de rol van het Hof en de eerbiediging van de rechtsstaat.

Ten slotte droeg de cel « Media » naar aanleiding van de 40ste verjaardag van het eerste arrest van het Hof, samen met een externe videokunstenaar en met de medewerking van magistraten en leden van het administratief personeel van het Hof, bij tot het maken van [drie video's](#) om de opdrachten van het Hof, de werking ervan en de toepasselijke procedure op een toegankelijke manier uit te leggen aan het grote publiek. Die video's, die voor het eerst werden vertoond tijdens het colloquium dat voor die 40ste verjaardag werd georganiseerd, staan permanent online op de website van het Hof.

B.5.2. De website van het Hof

De huidige website, die in 2020 tot stand is gekomen, verbetert de communicatie van het Hof, daar meer inhoud wordt aangeboden dan op de vroegere website. De site kan gemakkelijk worden geraadpleegd vanop mobiele toestellen (pc, tablet, smartphone). Geïnteresseerden kunnen er zich abonneren op de informatiebrief van het Hof, die wordt verstuurd telkens als een arrest wordt uitgesproken; die mogelijkheid wordt duidelijk weergegeven op de banner onderaan de startpagina. Sinds 2020 laat de website geïnteresseerden ook toe om de datum van de uitspraak van het arrest in een specifieke zaak te vernemen. Het volstaat daartoe zich in te schrijven voor een hangende zaak. Een kennisgeving wordt naar het vermelde adres verstuurd zodra de datum van de uitspraak is vastgesteld.

B.6. Externe contacten

Het jaar 2025 werd gemarkeerd door de organisatie van twee belangrijke evenementen: de viering van de 40ste verjaardag van het eerste arrest van het Hof en de deelname aan de « Ronde van de rechtsstaat », die samen met het Hof van Cassatie, de Raad van State en het Rekenhof werd georganiseerd. Daarnaast namen leden van het Hof, referendarissen en een aantal medewerkers deel aan talrijke nationale en internationale protocollaire en wetenschappelijke evenementen. Het Hof ontving ook verschillende Belgische en buitenlandse gasten. Het is ten slotte lid van meerdere internationale netwerken en heeft in 2025 actief deelgenomen aan de activiteiten die in dat verband werden georganiseerd.

B.6.1. De 40ste verjaardag van het eerste arrest van het Hof

Om de 40ste verjaardag te vieren van het eerste arrest dat het Hof op 5 april 1985 uitsprak, organiseerde het Hof een colloquium waarin uitgebreid werd gereflecteerd over zijn rechtspraak. In dat kader wierpen op 4 april 2025 tien Belgische professoren een wetenschappelijke en kritische blik op arresten die zij vrij hadden gekozen, en die verband hielden met familierecht, sociaal recht, vreemdelingenrecht, duurzaamheidsrecht en strafrecht. Bij de opening van het colloquium gaven de referendarissen Jan Theunis en Bernadette Renauld een uiteenzetting waarbij talrijke [statistieken](#) werden getoond

over de rechtsprekende activiteit van het Hof sinds de oprichting ervan, en waarbij zij de aandacht vestigden op enkele kenmerken en ontwikkelingen van de rechtspraak. De professoren Jan Velaers en Sébastien Van Drooghenbroeck sloten de studiedag af met een blik op de toekomst van het Hof, waarbij ze de nadruk legden op de rol van het Hof voor het behoud van de rechtsstaat. De handelingen van het colloquium zijn verschenen bij de uitgeverijen [Anthemis](#) en [Die Keure](#).

Aan het einde van deze studiedag ontvingen de laureaten van de wedstrijden voor, enerzijds, laatstejaarsleerlingen in het secundair onderwijs en, anderzijds, masterstudenten rechten hun prijzen voor respectievelijk de beste verhandelingen en de beste essays over het grondrecht dat in de ogen van de auteur het belangrijkste is, zowel wat betreft de rechten die reeds in de Grondwet zijn vastgelegd als die welke in de toekomst daarin zouden kunnen worden opgenomen.

B.6.2. De Ronde van de rechtsstaat

Op 25 oktober 2025 opende het Hof zijn deuren voor het grote publiek. Ondanks het slechte weer gingen bijna 2000 personen in op deze bijzondere uitnodiging en bezochten ze met veel enthousiasme de zittingszaal - waar bijna continu een video over het Hof werd geprojecteerd -, de receptiezaal - waar panelen stonden opgesteld met toelichting over de Belgische grondwet en de evolutie ervan, de rol van het Hof op het niveau van de instellingen en bij de bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden, en enkele belangrijke arresten -, en de beraadslagingszaal. De bezoekers konden de voorzitters, rechters en referendarissen persoonlijk ontmoeten, die elkaar de hele dag aflostten om vragen te beantwoorden, de rol van het Hof toe te lichten en rondleidingen te geven door het gebouw. Dit evenement werd georganiseerd in samenwerking met het Hof van Cassatie, de Raad van State en het Rekenhof, die eveneens hun deuren openden voor het publiek. Op die manier kregen burgers de kans om gebouwen te bezoeken die doorgaans niet of nauwelijks toegankelijk zijn, en om kennis te maken met de medewerkers van deze rechtscolleges. Het succes van deze eerste editie laat vermoeden er in de toekomst nog meer zullen volgen.

B.6.3. Bezoeken aan het Hof

Het belang van de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie voor grondwettelijke rechters staat buiten kijf. Op 19 september konden de voorzitters, rechters en referendarissen van het Hof, in het kader van een studiedag op de zetel van het Hof, een delegatie van magistraten van het Hof van Justitie, onder leiding van voorzitter Koen Lenaerts, ontmoeten. De volgende thema's kwamen aan bod: de rol van het Grondwettelijk Hof als Europese rechter, de rechtspraak van beide hoven met betrekking tot het vreemdelingenrecht en de sociale rechten van vreemdelingen, gendergelijkheid en de problematiek van veiligheid versus bescherming van de privacy in een snel veranderende digitale context. Voor elk van deze thema's hield een lid van elk Hof een inleidende uiteenzetting, waarna een bespreking volgde. De uiteenzettingen zijn beschikbaar op de [website van het Hof](#).

Er vonden ook een aantal bilaterale ontmoetingen plaats met leden van buitenlandse grondwettelijke hoven. Zo ontvingen de voorzitters Lavrysen en Nihoul en referendaris Jan Theunis op 20 februari vertegenwoordigers van het Grondwettelijk Hof van Palestina. Op 7 april ontvingen voorzitter Luc Lavrysen en rechter Joséphine Moerman de voorzitster van het Grondwettelijk Hof van Kazachstan. Op 8 september werd de procureur-generaal bij het Grondwettelijk Hof van de Democratische Republiek Congo ontvangen door de voorzitters Nihoul en Lavrysen en door referendaris Bernadette Renauld.

Op 5 februari werden de stafhouders van de Franse en de Nederlandse Orde van Advocaten bij de balie te Brussel ontvangen door de voorzitters Pierre Nihoul en Luc Lavrysen.

Op 7 april ontvingen voorzitter Lavrysen en de rechters Joséphine Moerman en Willem Verrijdt een delegatie van het Nederlandse ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, die een werkbezoek bracht aan België.

Ten slotte ontving het Hof, in het kader van een samenwerking met het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding, verschillende groepen buitenlandse magistraten die een bezoek brachten aan België. Zij hadden telkens een ontmoeting met de voorzitters, met rechters, referendarissen en het diensthoofd Documentatie van het Hof en kregen uitleg over zowel de samenstelling, bevoegdheden en werking van het Hof, als het beheer van de documentaire hulpbronnen die ter beschikking worden gesteld van de magistraten.

B.6.4. Deelname aan nationale en internationale bijeenkomsten

In 2025 kregen de leden van het Hof de gelegenheid om deel te nemen aan verschillende ontmoetingen bij supranationale rechtscolleges. Zo namen de voorzitters Pierre Nihoul en Luc Lavrysen op 31 januari deel aan de openingsceremonie van het jaar bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en aan het seminarie dat bij die gelegenheid werd georganiseerd.

De deelname van het Hof aan diverse internationale netwerken veronderstelt ook dat contacten in stand worden gehouden. Zo vertegenwoordigde voorzitter Lavrysen op 28 februari het Hof tijdens de voorbereidende bijeenkomst van de Vergadering van de voorzitters van de Conferentie van Europese Grondwettelijke Hoven, die werd gehouden in Tirana.

Voorzitter Luc Lavrysen en voorzitter Pierre Nihoul, vergezeld door referendaris Quentin Pironnet, namen deel aan de derde conferentie « EUnited in Diversity », die in samenwerking met het Hof van Justitie van de Europese Unie werd georganiseerd in Sofia, van 3 tot 5 september. De conferentie stond dit jaar in het teken van « The Role of Constitutional Justice in the EU Common Legal Order ».

Van 28 tot 31 oktober nam het Hof deel aan de World Conference on Constitutional Justice in Madrid, met als thema « The Human Rights of Future Generations ».

De voorzitters brachten van 4 tot 6 mei een bezoek aan de Dominicaanse Republiek, om de conferentie van het « World Law Congress » bij te wonen.

Tot slot gaat het Hof, voor zover zijn werkagenda dat toelaat, in op uitnodigingen van andere grondwettelijke hoven. Die ontmoetingen zijn steeds een bron van wederzijdse verrijking. Zo was er het bijzondere bezoek aan de zetel van het Oostenrijkse Grondwettelijk Hof in Wenen, door de twee voorzitters, twee rechters en twee referendarissen, op 25 en 26 mei. Dat bezoek, dat plaatsvond in het kader van het aanhalen van de banden tussen beide instellingen, gaf aanleiding tot een interessante gedachtewisseling op het gebied van rechtsvergelijking. De teksten van de uiteenzettingen van de voorzitters en rechters van het Grondwettelijk Hof zijn beschikbaar op de [website van het Hof](#).

De voorzitters Luc Lavrysen en Pierre Nihoul namen op 15 en 16 mei ook deel aan de festiviteiten georganiseerd door het Zwitserse Bundesgericht (Tribunal fédéral suisse), naar aanleiding van zijn 150ste verjaardag. Referendaris Jan Theunis vertegenwoordigde het Hof in Riga, op 24 en 25 april, tijdens de “Riga Judiciary Conference”. Een delegatie van het Hof, bestaande uit voorzitter Pierre Nihoul en de rechters Joséphine Moerman en Emmanuelle Bribosia, ging in op een uitnodiging van het Grondwettelijk Hof van Taiwan en bracht in november een bezoek aan de zetel van dat Hof.

Het Hof verleende verder nog zijn medewerking aan een TAIEX-missie, georganiseerd door de Europese Commissie voor het Marokkaanse Grondwettelijk Hof. In dat kader reisde referendaris Bernadette Renauld in februari naar Rabat, om er samen met een Franse collega een seminarie te geven over het redigeren van de beslissingen van het Grondwettelijk Hof op het gebied van grondrechten.

B.6.5. Nationale en internationale samenwerkingsverbanden

B.6.5.1. Overleg tussen de hoogste rechtscolleges van het land

De ontmoetingen van de voorzitters van het Hof met de korpschefs van de Raad van State en het Hof van Cassatie, die dit jaar werden voortgezet, boden de magistraten van de drie hoogste rechtscolleges van het land opnieuw de gelegenheid om van gedachten te wisselen over onderwerpen van gemeenschappelijk belang. De eerste voorzitter en de voorzitter van het Rekenhof sloten zich aan bij die ontmoetingen in het kader van de voorbereiding van de opendeurdag die de vier instellingen samen organiseerden (zie hierboven, B.6.2). Daarnaast werd de samenwerking met de Raad van State voor de praktische uitrol van de elektronische procedure dit jaar intensief voortgezet.

Verder hadden de voorzitters, tijdens een werkvergadering op 7 oktober, de gelegenheid om het bureau van de Hoge Raad voor de Justitie te ontmoeten.

B.6.5.2. Gemengde Raad voor constitutionele rechtspraak

Dat samenwerkingsorgaan, opgericht door de Europese Commissie voor democratie door recht (de zogenaamde Commissie van Venetië), telt twee contactpersonen die door het Grondwettelijk Hof zijn aangewezen, namelijk de referendarissen Jan Theunis en Jean-Thierry Debry.

Die contactpersonen vullen regelmatig de databank met grondwettelijke gegevens van de Commissie van Venetië (Codices) aan met de meest relevante arresten van het Grondwettelijk Hof. De inhoud van die databank laat de Commissie van Venetië toe om drie keer per jaar het « E-Bulletin in Constitutional law » uit te geven. De contactpersonen delen aan de Gemengde Raad ook regelmatig de bijwerking mee van de belangrijkste gegevens in verband met het Grondwettelijk Hof. Zij nemen tevens deel aan de activiteiten van het « Forum de Venise », dat elke contactpersoon de gelegenheid biedt zijn collega's vragen te stellen over de rechtspraak van de andere bij de Gemengde Raad aangesloten grondwettelijke hoven.

In 2025 vond geen vergadering plaats van de Gemengde Raad voor constitutionele rechtspraak.

B.6.5.3. Netwerk van de hogere rechtscolleges van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Het Grondwettelijk Hof is lid van het Netwerk van de hogere rechtscolleges (Superior Courts Network, afgekort SCN) dat door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens werd ingesteld om informatie uit te wisselen met de hogere rechtscolleges van de lidstaten van de Raad van Europa. Referendaris Jan Theunis treedt binnen dat netwerk op als contactpersoon van het Grondwettelijk Hof. Op 18 maart 2026 waren 112 rechtscolleges uit 46 lidstaten aangesloten. De contactpersoon van het Grondwettelijk Hof heeft op basis van specifieke vragen vanuit het EHRM in 2025 zes bijdragen met betrekking tot vragen over het interne Belgische recht aangeleverd. Op 5 en 6 juni 2025 nam hij deel aan de jaarlijkse vergadering van het SCN in Straatsburg, waarop de tiende verjaardag van het netwerk centraal stond.

B.6.5.4. Justitieel Netwerk van het Hof van Justitie van de Europese Unie

Het Grondwettelijk Hof is lid van het Justitieel Netwerk van de Europese Unie (Réseau judiciaire de l'Union européenne of Judicial Network of the European Union – RJUE), een netwerk voor de uitwisseling van informatie en de jurisdictionele samenwerking tussen een zestigtal nationale grondwettelijke en hogere rechtscolleges. Het RJUE is opgericht op initiatief van de voorzitter van het Hof van Justitie van de Europese Unie en de voorzitters van de grondwettelijke en hoge rechtscolleges van de lidstaten ter gelegenheid van het Forum der magistraten dat op 27 maart 2017 op de zetel van het Hof van Justitie heeft plaatsgehad.

Het RJUE, aanvankelijk opgericht als een platform dat sinds 1 januari 2018 in gebruik is en enkel toegankelijk was voor de leden van de rechtscolleges die bij het Netwerk zijn aangesloten, en met name de nationale beslissingen bevat die een belang vertonen voor de Unie, heeft in 2019 een deel van zijn inhoud openbaar gemaakt op de website van het Hof van Justitie (www.curia.europa.eu). Sinds 2023 is referendaris Nicolas Bernard de correspondent van het Hof binnen het RJUE.

De activiteiten van het Grondwettelijk Hof in het kader van het RJUE worden ontplooid via een invoer van gegevens in de databank van het Netwerk, een jaarlijkse vergadering van de correspondenten en deelname aan verschillende thematische groepen.

Het Grondwettelijk Hof stuurt de arresten die het van transnationaal belang acht door naar het RJUE, zodat deze kunnen worden geraadpleegd door de andere rechtscolleges die er lid van zijn. In 2025 werden een twintigtal arresten op die manier doorgestuurd. In het kader van het RJUE verstrekt het Grondwettelijk Hof eveneens zijn arresten waarin gevolg wordt gegeven aan het antwoord van het Hof van Justitie van de Europese Unie na een prejudiciële verwijzing.

De jaarlijkse vergadering van de correspondenten van het RJUE heeft in hybride formaat (zowel fysiek als via videoconferentie) in Lissabon plaatsgevonden op 21 november 2025. Terwijl de jaarlijkse vergadering traditioneel werd gehouden op de zetel van het Hof van Justitie, is het voortaan de bedoeling om ze beurtelings in de verschillende lidstaten te organiseren. Tijdens die vergadering is gesproken over de toekomstige samenwerking binnen het RJUE en over de draagwijdte van de verplichting tot prejudiciële verwijzing naar het Hof van Justitie van de Europese Unie aan de hand van de ervaringen van verschillende lidstaten.

In 2019 zijn drie thematische groepen opgericht, om op meer specifieke thema's samen te werken : een thematische groep « juridische terminologie », een thematische groep « juridisch onderzoek » en een thematische groep « IT ». Correspondenten van het Hof hebben zitting in die verschillende groepen, die in de loop van 2025 via videoconferentie hebben vergaderd. Luc Théry, hoofd van de documentatiedienst van het Hof, heeft in dit kader een uitwisselingsopdracht uitgevoerd in Athene van 20 tot 24 oktober.

B.6.5.5. Vereniging van Franstalige grondwettelijke hoven

Het Grondwettelijk Hof is lid van de Vereniging van Franstalige grondwettelijke hoven (Association des cours constitutionnelles francophones - ACCF), voorheen de Association des cours constitutionnelles ayant en partage l'usage du français (ACCPUF) sinds de oprichting ervan in 1997. Die vereniging heeft tot doel de verdieping van de rechtsstaat te bevorderen door de ontwikkeling van de relaties tussen de instellingen die, in de Franstalige landen, ongeacht hun benaming, een gewaarborgd zelfstandig statuut hebben en met name bevoegd zijn voor het regelen, in laatste aanleg en met gezag van gewijsde, van de geschillen met betrekking tot de overeenstemming met de Grondwet. Sinds 2012 heeft het Grondwettelijk Hof van België zitting in het bureau van de vereniging. In 2015, in 2019, in 2022 en in 2025 werd het herverkozen als lid. Referendaris Bernadette Renauld is de huidige correspondentente van het Hof voor de ACCF.

De rechters Thierry Giet en Joséphine Moerman en referendaris Bernadette Renauld namen deel, op uitnodiging van het Roemeense Grondwettelijk Hof, aan de driejaarlijkse conferentie van de Vereniging in Boekarest, van 5 tot 7 mei. Het thema van de conferentie was « L'interprétation et la révision de la Constitution : quel rôle pour le juge constitutionnel ? ». Bernadette Renauld hield er een uiteenzetting over « L'interprétation évolutive de la Constitution belge »

Tot slot vertegenwoordigde zij de secretaris-generaal van de ACCF, die verhinderd was, op de achtste hoge vergadering van de voorzitters van de grondwettelijke hoven en hoogste rechtscolleges en van de Afrikaanse Conseils constitutionnels, die op 27 en 28 januari in Caïro werd gehouden, en tijdens de « Réflexion transversale des Réseaux institutionnels de la Francophonie sur l'intégrité de l'information et des processus démocratiques à l'ère du numérique et de l'intelligence artificielle », op het hoofdkantoor van de OIF in Parijs, op 16 en 17 oktober.

Hoofdstuk

4

Overzicht van de belangrijke arresten

In 2025 heeft het Hof 177 arresten uitgesproken. Aan de belangrijkste arresten werd een persbericht en/of bericht op LinkedIn gewijd. Het gaat om de volgende arresten (gevolgd door een korte samenvatting wanneer het arrest het voorwerp van een persbericht heeft uitgemaakt), die hier thematisch worden gegroepeerd.

A.1. Strafrecht, strafprocesrecht en internering

ARREST NR. 11/2025 - Het is ongrondwettig dat de rechter in geval van een accijns misdrijf de verbeurdverklaring moet uitspreken van de producten die het voorwerp van het misdrijf uitmaken, wanneer die straf dermate afbreuk doet aan de financiële toestand van de beklaagde dat hij aan een onredelijk zware straf zou worden onderworpen

Een bepaling van de accijns wetgeving verplicht de rechter om in geval van een misdrijf de verbeurdverklaring uit te spreken van de accijnsproducten die het voorwerp van het misdrijf uitmaken, zonder dat hij op grond van verzachtende omstandigheden kan afzien van die straf of die kan matigen. Hierover ondervraagd door het Hof van Beroep te Brussel, oordeelt het Hof dat die bepaling het eigendomsrecht schendt, in zoverre ze de rechter ertoe verplicht een dergelijke verbeurdverklaring uit te spreken, wanneer die straf dermate afbreuk doet aan de financiële toestand van de persoon aan wie ze is opgelegd dat die persoon aan een onredelijk zware straf zou worden onderworpen. Om rechtsonzekerheid te vermijden, handhaaft het Hof de gevolgen van de betrokken bepaling voor de zaken waarin de rechter de verbeurdverklaring heeft uitgesproken van de accijnsproducten die het voorwerp uitmaken van het misdrijf, en die reeds het voorwerp hebben uitgemaakt van een definitieve beslissing op de datum van bekendmaking van het arrest in het *Belgisch Staatsblad*.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-011n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-011n-info.pdf>

ARREST NR. 37/2025 - Het is discriminerend dat inzake internering geen cassatieberoep kan worden ingesteld tegen de beslissingen van de kamer voor de bescherming van de maatschappij met betrekking tot uitgaansvergunningen

Een persoon die is geïnterneerd en geplaatst in een inrichting tot bescherming van de maatschappij stelt cassatieberoep in tegen een vonnis van de kamer voor de bescherming van de maatschappij waarbij hem uitgaansvergunningen worden geweigerd. De wet betreffende de internering voorziet echter niet in de mogelijkheid om een cassatieberoep in te stellen tegen de beslissingen inzake uitgaansvergunningen, terwijl die wet wel daarin voorziet voor de beslissingen inzake beperkte detentie. Het Hof van Cassatie vraagt aan het Grondwettelijk Hof of dat verschil in behandeling discriminerend is. Het Hof beklemtoont dat een vrijheidsberoving een ernstige impact heeft op iedere persoon, en in het bijzonder op kwetsbare personen, zoals geïnterneerden.

Volgens het Hof kan een beslissing van de kamer voor de bescherming van de maatschappij met betrekking tot een uitgaansvergunning een aanzienlijke impact hebben op de situatie van de geïnterneerde en kan de toekenning van een uitgaansvergunning van wezenlijk belang zijn voor het welbevinden van die persoon en/of zijn re-integratie in de maatschappij. Het Hof besluit daaruit dat het onevenredig is dat de wettigheid van de beslissingen van de kamer voor de bescherming van de maatschappij met betrekking tot uitgaansvergunningen niet door het Hof van Cassatie kan worden gecontroleerd.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-037n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-037n-info.pdf>

ARREST NR. 112/2025 - De voorwaarde dat er tussen beiden een leeftijdsverschil van maximaal drie jaar mag zijn, opdat een minderjarige die de leeftijd van 14 jaar heeft bereikt maar nog niet de leeftijd van 16 jaar, kan instemmen met seksuele betrekkingen met een meerderjarige, is discriminerend

Volgens artikel 417/6 van het Strafwetboek kan een minderjarige die de leeftijd van 14 jaar heeft bereikt maar nog niet de leeftijd van 16 jaar, instemmen met seksuele betrekkingen (i) met een minderjarige die minstens 14 jaar oud is, of (ii) met een meerderjarige op voorwaarde dat het leeftijdsverschil niet meer dan drie jaar bedraagt. Een correctionele rechtbank vraagt het Hof of het discriminerend is dat een meerderjarige die jonger is dan 19 jaar en die seksuele betrekkingen met instemming heeft gehad met een minderjarige die de leeftijd van 14 jaar heeft bereikt maar niet de leeftijd van 16 jaar, strafrechtelijk kan worden vervolgd wanneer het leeftijdsverschil drie tot vier jaar bedraagt, terwijl eenzelfde meerderjarige niet strafrechtelijk kan worden vervolgd wanneer het leeftijdsverschil niet meer dan drie jaar bedraagt. Het Hof beklemtoont dat de wetgever een evenwicht heeft willen waarborgen tussen de bescherming van minderjarigen tegen seksueel misbruik en de eerbiediging van de seksuele autonomie van minderjarigen. Voor seksuele betrekkingen tussen een meerderjarige en een minderjarige die minstens 14 jaar oud is maar nog niet 16 jaar oud, beoogt het maximale leeftijdsverschil van drie jaar dat zij een betrekkelijk vergelijkbare maturiteit hebben. Bovendien, voor seksuele betrekkingen tussen minderjarigen die 14 jaar of ouder zijn, beoogt het gebrek aan een maximaal leeftijdsverschil te vermijden dat seksuele betrekkingen tussen consenterende jongeren worden gecriminaliseerd. Het Hof stelt evenwel vast dat dit leidt tot incoherente situaties. Zo pleegt bijvoorbeeld een persoon die op de dag van zijn achttiende verjaardag seksuele betrekkingen met instemming heeft met een minderjarige die 14 jaar en 11 maanden oud is, een misdrijf, zelfs als die personen reeds maandenlang seksuele betrekkingen met instemming hadden die niet konden worden bestraft. Het Hof besluit dat het onevenredig is dat het maximale leeftijdsverschil wordt vastgelegd op drie jaar.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-112n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-112n-info.pdf>

ARREST NR. 125/2025 - Het Hof vernietigt de wetsbepaling tot beperking van het aantal ambtsdragers voor wie bijzondere regels met betrekking tot het onderzoek, de vervolging en de berechting in strafzaken gelden (het zogenaamde “voorrecht van rechtsmacht”), in zoverre die specifieke regeling van strafrechtspleging niet meer van toepassing is op de plaatsvervangende rechters en raadsheren in de rechtbanken en hoven (vernietiging wegens schending van het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie) en op de referendarissen van het Grondwettelijk Hof (vernietiging wegens schending van de bevoegdheidsverdelende regels)

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-125n.pdf>

ARREST NR. 156/2025 - Een proces-verbaal dat betrekking heeft op feiten die zich in het Duitse taalgebied hebben voorgedaan, moet in het Duits worden opgesteld, ongeacht het taalgebied waarin dat proces-verbaal wordt opgemaakt

Krachtens artikel 11 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken worden processen-verbaal over misdrijven in het Duitse taalgebied in het Duits gesteld. Die bepaling kan op twee manieren worden begrepen. Een eerste interpretatie houdt in dat de verbalisant het proces-verbaal opstelt in de taal van het gebied waar de feiten zich hebben voorgedaan. Een tweede interpretatie houdt in dat de verbalisant het proces-verbaal opstelt in de taal van het gebied waar het proces-verbaal wordt gemaakt. Volgens het Hof is de bepaling in die laatste interpretatie ongrondwettig. Rekening houdend met het feit dat de wetgever het principe « gewesttaal, voertaal » wilde huldigen en de voorrang van de taal van het eentalige gebied, is het niet pertinent dat de verbaliserende overheid zelf de taal van het proces-verbaal kan kiezen door de keuze voor de plaats waar dat proces-verbaal wordt opgesteld. Als de bepaling evenwel zo wordt geïnterpreteerd dat de plaats van de feiten bepalend is voor de taal van het proces-verbaal, is ze wel grondwettig.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-156n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-156n-info.pdf>

ARREST NR. 160/2025 - Het Hof verwerpt de meeste kritieken tegen de strafrechtelijke snelrechtprocedure en het hersteltraject, maar stelt aan het Hof van Justitie van de EU drie prejudiciële vragen met betrekking tot de verbeurdverklaring van onroerende goederen die worden gebruikt voor drugsdelicten

De « Ordre des barreaux francophones et germanophone » en de Liga voor Mensenrechten vorderen de vernietiging van de bepalingen van de wet van 18 januari 2024 die betrekking hebben op de invoering van een snelrechtprocedure voor bepaalde zaken, op de verbeurdverklaring van onroerende goederen die hebben gediend of die bestemd waren om misdrijven in verband met verdovende middelen te plegen, alsook op het « hersteltraject ». Dat laatste komt erop neer dat, op verzoek van een beklaagde, alvorens uitspraak wordt gedaan over de hem ten laste gelegde feiten, met een intensieve begeleiding een onmiddellijke en aangepaste reactie kan worden gegeven op diens verslavings-, agressie- of psychosociale problematiek. Het Hof verwerpt de kritiek tegen dat hersteltraject. Het verwerpt tevens de meeste kritieken tegen de strafrechtelijke snelrechtprocedure, met name met betrekking tot het toepassingsgebied ervan, de waarborgen waarover de beklaagden en de slachtoffers beschikken, en de beschikbare rechtsmiddelen. Het Hof vernietigt evenwel een van de bestreden bepalingen, in zoverre zij niet waarborgt dat de inverdenkinggestelde en zijn advocaat toegang hebben tot het strafdossier vóór de bevestiging van het onherroepelijke akkoord van de inverdenkinggestelde met de snelrechtprocedure. Het Hof handhaaft evenwel de gevolgen van die bepaling voor het verleden. Met betrekking tot de verbeurdverklaring van onroerende goederen stelt het Hof drie prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de EU, aangezien de maatregel voortvloeit uit het recht van de Europese Unie, en beslist het te wachten op het antwoord van het Hof van Justitie alvorens de andere kritiek daartegen te onderzoeken.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-160n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-160n-info.pdf>

ARREST NR. 163/2025 - De wetsbepalingen die voor bepaalde gevangenen een individueel bijzonder veiligheidsregime invoeren van camerabewaking in de cel en beperking of uitsluiting van het recht op bezoek, zijn onder bepaalde voorwaarden grondwettig, maar het Beroepsorgaan moet, in geval van beroep tegen de beslissing waarbij een dergelijk regime wordt opgelegd, die beslissing kunnen hervormen

Een wet van 15 mei 2024 voert een specifiek individueel bijzonder veiligheidsregime (IBVR) in voor gevangenen die verdacht worden van of veroordeeld zijn voor bepaalde drugsmisdrijven of bendemisdrijven. In het kader van dat regime kunnen twee specifieke maatregelen worden genomen: de permanente observatie door middel van een camera en de uitsluiting of de beperking van het recht op bezoek. De Liga voor Mensenrechten vordert de vernietiging van die wetsbepalingen. Het Hof oordeelt dat het niet redelijk verantwoord is dat de Beroepscommissie van de Centrale Raad bij een vernietiging van een beslissing van de directeur-generaal van de penitentiaire administratie tot het opleggen of hernieuwen van het specifieke IBVR haar eigen beslissing niet in de plaats kan stellen.

Het Hof vernietigt bijgevolg de bepaling van de wet van 15 mei 2024 die de bevoegdheden van de Beroepscommissie beperkt. Daarnaast oordeelt het Hof dat de bestreden bepalingen op een bepaalde manier moeten worden geïnterpreteerd. Ten eerste volgt uit het feit dat de maatregel van het cameratoezicht slechts kan worden opgelegd « mits eerbiediging van de menselijke waardigheid van de gedetineerde » dat de gedetineerde niet mag worden gefilmd wanneer hij zich wast of zijn behoefte doet. Ten tweede moet de directeur-generaal in zijn beslissing de concrete omstandigheden vermelden waaruit blijkt dat de gedetineerde een reëel en ernstig risico vormt voor de veiligheid binnen of buiten de gevangenis vanwege zijn banden met de georganiseerde misdaad. Onder voorbehoud van die twee interpretaties, verwerpt het Hof het beroep voor het overige.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-163n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-163n-info.pdf>

ARREST NR. 172/2025 - In het geval waarin een persoon strafrechtelijk wordt vervolgd omdat hij een misdrijf heeft gepleegd om een mening uit te drukken in het kader van de bestrijding van klimaatverandering, dient de strafrechter een evenredigheidstoets te verrichten wanneer die vervolging leidt tot een inmenging in de vrijheid van meningsuiting. Op grond van artikel 78 van het Strafwetboek is een verschoning van een misdaad of wanbedrijf alleen mogelijk in de gevallen die de wet bepaalt. In een bepaalde interpretatie van die wetsbepaling kan de evenredigheidstoets niet worden verricht door de eventuele erkenning van een dergelijke verschoningsgrond. Het Hof oordeelt dat dit niet ongrondwettig is, aangezien die evenredigheidstoets kan worden verricht door andere strafrechtelijke bepalingen toe te passen, zoals het beginsel van de evenredigheid van de straffen, de motiveringsplicht, de keuze van de sanctie door de rechter binnen voldoende ruime marges van straffen, de vermindering van de straf in geval van verzachtende omstandigheden, en de mogelijkheid tot toekenning van een opschorting van de uitspraak of van een uitstel. Daarenboven kan, volgens het Hof van Cassatie, een verschoningsgrond voortvloeien uit de rechten en vrijheden gewaarborgd door het Europees Verdrag voor de rechten van de mens.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-172n.pdf>

ARREST NR. 176/2025 - Het is ongrondwettig dat de termijn om hoger beroep in te stellen tegen een op tegenspraak gewezen strafrechtelijk vonnis een aanvang neemt zonder dat de veroordeelde is ingelicht over de rechtsmiddelen en beroepstermijnen

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-176n.pdf>

A.2. Gerechtig recht

ARREST NR. 9/2025 - Het Hof verwerpt, behalve op één punt en onder voorbehoud van twee interpretaties, de beroepen tegen de wet die in een Centraal register voor rechterlijke beslissingen voorziet en die de wijze van bekendmaking van die beslissingen wijzigt

De Duitstalige Gemeenschap, ordes van advocaten en verschillende natuurlijke personen vorderen de gedeeltelijke vernietiging van de wet van 16 oktober 2022 die voorziet in de oprichting van een Centraal register voor rechterlijke beslissingen met een intern en een extern luik, en die de regels met betrekking tot de wijze van bekendmaking van die beslissingen wijzigt. Het Hof verwerpt, onder voorbehoud van twee interpretaties, een groot deel van de kritieken van de verzoekende partijen. Het vernietigt evenwel de wet van 16 oktober 2022 in zoverre ze rechters toelaat om in een bepaald geval de bekendmaking van de gepseudonimiseerde rechterlijke beslissing te verbieden of te beslissen dat bepaalde onderdelen van de motivering moeten worden weggelaten, zonder in een alternatieve wijze van openbaarmaking van de rechterlijke beslissingen te voorzien die de controle door het publiek mogelijk maakt.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-009n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-009n-info.pdf>

ARREST NR. 74/2025 - Het is grondwettig dat het niet mogelijk is hoger beroep in te stellen tegen een vonnis van de vrederechter waarbij uitspraak wordt gedaan over een vordering waarvan het bedrag 2 000 euro niet overschrijdt

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-074n.pdf>

ARREST NR. 137/2025 - Bij de betekening of de kennisgeving van een in het Duits opgesteld vonnis of arrest aan de centrale diensten van de Belgische Staat die gevestigd zijn in een gemeente van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, dient geen vertaling in het Nederlands of het Frans te worden toegevoegd

Artikel 8, vijfde lid, van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken vereist dat bij de betekening of de kennisgeving van een Duitstalig vonnis in een gemeente van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, een Nederlandse en een Franse vertaling van dat vonnis worden gevoegd. Dat is volgens het achtste lid van dezelfde bepaling evenwel niet nodig als de partij aan wie de betekening wordt gedaan, het gebruik van de Duitse taal heeft aanvaard. Daaruit kan worden afgeleid dat ook bij de betekening of de kennisgeving aan de Belgische Staat een vertaling moet worden bezorgd als hij het gebruik van de Duitse taal niet heeft aanvaard. Het Arbeidshof te Luik vraagt het Hof of hierdoor het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie niet wordt geschonden doordat de Belgische Staat op dezelfde manier wordt behandeld als alle andere procespartijen, als die ook de vrije keuze heeft om de Duitse taal al dan niet voor de rechtspleging te aanvaarden. Volgens het Hof is die regeling in de interpretatie dat de centrale diensten van de Belgische Staat (de diensten waarvan de werking het ganse land bestrijkt) die gevestigd zijn in een gemeente van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad die vrije keuze hebben, ongrondwettig.

Rekening houdend met hun verplichting om in verschillende gevallen het Duits te gebruiken, bevinden die diensten van de Belgische Staat zich immers in een situatie die wezenlijk verschillend is van de situatie van de andere procespartijen. Als de regeling aldus wordt geïnterpreteerd dat die diensten van de Belgische Staat onweerlegbaar worden vermoed de Duitse taal voor de rechtspleging te hebben aanvaard, is artikel 38, achtste lid, van de wet van 15 juni 1935 wel grondwettig.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-137n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-137n-info.pdf>

ARREST NR. 149/2025 - Het Hof verwerpt grotendeels de beroepen met betrekking tot het Centraal register van dossiers van de rechtspleging, behalve wat betreft de positie van de vertegenwoordigers van de rechterlijke orde in het kader van het beheer van dat register

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-149n.pdf>

A.3. Fiscaal recht

ARREST NR. 4/2025 - Het is niet discriminerend dat de verlaagde tarieven van de roerende voorheffing niet gelden wanneer de dividenden voortkomen uit aandelen verworven met inbrengen in natura, zoals een inbreng van de vordering in rekening-courant

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-004n.pdf>

ARREST NR. 33/2025 - Naar aanleiding van het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 29 juli 2024 verwerpt het Hof de resterende grieven gericht tegen de wet tot omzetting van de DAC6-richtlijn over de meldingsplicht van bepaalde grensoverschrijdende fiscale constructies

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-033n.pdf>

ARREST NR. 40/2025 - Het is ongrondwettig dat belastingschuldigen die, op grond van een vrijstelling voor bezoldigingen betaald in het kader van onderzoeks- en ontwikkelingsactiviteiten, de terugbetaling verkrijgen van bedrijfsvoorheffing die zij spontaan hebben betaald, geen recht hebben op moratoriuminteressen

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-040n.pdf>

ARREST NR. 42/2025 - Het is grondwettig dat een belastingplichtige werknemer, voor het vaststellen van het nettobedrag van zijn beroepsinkomsten, moet kiezen tussen het bewijs van de werkelijke beroepskosten en de forfaitaire aftrek van de beroepskosten, en dat hij beide stelsels niet mag combineren, wanneer de inkomsten voortkomen uit verschillende beroepsactiviteiten die behoren tot dezelfde inkomstencategorie

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-042n.pdf>

ARREST NR. 86/2025 - Het Hof vernietigt de bepalingen die de tijdelijke vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing voor de gelegheidsarbeid in de land- en tuinbouwsector, permanent maken

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-086n.pdf>

ARREST NR. 104/2025 - Het Hof stelt een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie over de geldigheid van één van de mogelijke bijheffingen (de “UTPR-bijheffing”) waarmee een minimumbelasting wordt opgelegd aan groepen van multinationale ondernemingen en omvangrijke binnenlandse groepen

Een organisatie zonder winst oogmerk naar het recht van de deelstaat Wyoming (Verenigde Staten) vordert de vernietiging van de artikelen 35 en 36 van de wet van 19 december 2023. Die wet voert een minimumbelasting in voor multinationale ondernemingen en omvangrijke binnenlandse groepen. De bestreden bepalingen regelen de zogenaamde UTPR-bijheffing (« Undertaxed Profit Rule »). De UTPR-bijheffing is een bijheffing die wordt geïnd bij een groepsentiteit indien er onderbelaste winst is bij een andere groepsentiteit en er geen bijheffing bij een moederentiteit wordt geïnd. Het Hof stelt vast dat de bestreden bepalingen de artikelen 12 tot 14 van de richtlijn (EU) 2022/2523 omzetten. Aangezien het Hof niet bevoegd is om uitspraak te doen over de geldigheid van een richtlijn, be vraagt het alvorens ten gronde uitspraak te doen het Hof van Justitie van de Europese Unie over de geldigheid van de artikelen 12 tot 14 van de richtlijn (EU) 2022/2523.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-104n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-104n-info.pdf>

ARREST NR. 117/2025 - Het Hof vernietigt gedeeltelijk de hervorming van het aanslagstelsel van de juridische constructies (de zogenaamde « kaaimantaks »)

Verschillende beroepen tot vernietiging werden ingesteld tegen de hervorming van de kaaimantaks. Met die taks belast men inkomsten uit vermogens die via « juridische constructies » kunstmatig worden afgescheiden van het vermogen van een Belgische belastingplichtige. Het Hof aanvaardt verschillende bezwaren van de verzoekende partijen. Zo oordeelt het Hof dat de maatregel waarbij entiteiten die een wezenlijke economische activiteit uitoefenen, niet zijn onderworpen aan de taks (« substance »-uitsluiting), niet mag worden beperkt tot de economische activiteit die bestaat in het aanbieden van goederen of diensten op een bepaalde markt. Het Hof is daarenboven van oordeel dat de regel die een collectieve beleggingsinstelling (ICB) waarvan meer dan 50 % van de rechten wordt aangehouden door één persoon of meerdere met elkaar verbonden personen, beschouwt als een juridische constructie, onevenredig is. Volgens het Hof moet de belastingplichtige het bewijs kunnen leveren dat de ICB niet op een louter fiscaal motief berust. Het Hof verwierpt grotendeels de kritiek van de verzoekende partijen die is gericht tegen de exitheffingen, die de belastingplichtige met name verschuldigd is indien hij naar het buitenland verhuist.

Ten slotte verwerpt het Hof de kritiek tegen de toepassing van de kaaimanregeling op de juridische constructies die onrechtstreeks, via normaal belaste vennootschappen, worden aangehouden door een Belgische belastingplichtige.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-117n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-117n-info.pdf>

ARREST NR. 132/2025 - Het Hof verwerpt de beroepen tegen de bepalingen van de wet van 28 december 2023 op grond waarvan de belasting op de spelen en weddenschappen en de belasting op de automatische ontspanningstoestellen niet meer aftrekbaar zijn in de personenbelasting en de vennootschapsbelasting

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-132n.pdf>

ARREST NR. 147/2025 - In de interpretatie dat zij de gemeenteraad verplicht zelf de termijn vast te stellen binnen dewelke de belastingplichtigen het aangifteformulier met betrekking tot een gemeentebelasting moeten terugsturen, schendt artikel L3321-6 van het Waalse Wetboek van de plaatselijke democratie en de decentralisatie de grondwettelijke fiscale autonomie van de gemeenten niet

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-147n.pdf>

ARREST NR. 159/2025 - De substantiële vermindering van het belastbare bedrag waarop de taks tot vergoeding van de successierechten wordt geheven, die slechts geldt voor (i)vzw's en private stichtingen die actief zijn in bepaalde maatschappelijke sectoren, is ongrondwettig, maar het Hof handhaaft tijdelijk de gevolgen van de maatregel

Vzw's, ivzw's en private stichtingen moeten jaarlijks een « taks tot vergoeding van de successierechten » (ook gekend als « patrimoniumtaks ») betalen. Een wet van 28 december 2023 hervormt die taks. Die wet bepaalt dat de belastbare grondslag in beginsel bestaat uit het geheel van de bezittingen van de belastingplichtigen, waar die zich ook bevinden. Voor belastingplichtigen uit bepaalde sectoren (zorgsector, sportsector, onderwijssector, cultuursector, erkende maatwerkbedrijven, medische huizen, erkende geïntegreerde gezondheidsverenigingen en wijkgezondheidscentra, erkende dierenasielen en erkende centra voor private archieven) wordt de belastbare grondslag echter met 62,3 % verminderd. Wat het tarief van de taks betreft, wordt voorzien in een progressief tarief per schijf, gaande van 0 % tot 0,45 %. Verschillende rechtspersonen die aan die taks zijn onderworpen, vorderen de vernietiging van die nieuwe bepalingen. Het Hof oordeelt dat de bestreden bepalingen de bevoegdheidverdelende regels niet schenden. Het is, volgens het Hof, evenwel discriminerend dat de vermindering van 62,3 % van de belastbare grondslag enkel voor bepaalde sectoren geldt. Op grond van de elementen die in de parlementaire voorbereiding worden aangevoerd, kan immers geen onderscheid worden gemaakt tussen de belastingplichtigen uit die sectoren en de andere vergelijkbare belastingplichtigen.

Het Hof vernietigt bijgevolg de bepaling die in die vermindering voorziet, maar handhaaft de gevolgen ervan tot uiterlijk 31 december 2026.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-159n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-159n-info.pdf>

A.4. Arbeidsrecht, sociaal recht en openbaar ambt

ARREST NR. 8/2025 - Het Hof verwerpt, behalve op één punt wat de inwerkingtreding betreft, het beroep tegen de wetsbepalingen die de regeling inzake flexi-jobs wijzigen

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-008n.pdf>

ARREST NR. 27/2025 - De ouders van een persoon die is overleden ten gevolge van een arbeidsongeval, die geen rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer haalden, moeten een rechtsvordering inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid kunnen instellen tegen de werkgever

Het Hof van Beroep te Luik moet zich uitspreken in een zaak waarin de ouders van een werknemer die is overleden ten gevolge van een arbeidsongeval, een vergoeding van de werkgever vorderen. Het Hof van Beroep merkt op dat de arbeidsongevallenwet de gevallen beperkt waarin de ouders van het slachtoffer een rechtsvordering inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid kunnen instellen tegen de werkgever (beperkte burgerlijke aansprakelijkheid van de werkgever). In dit geval, aangezien de ouders van het slachtoffer geen rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer haalden, hebben zij evenmin recht op de forfaitaire vergoeding bedoeld in die wet. Het Hof van Beroep vraagt het Hof of het discriminerend is dat aan de ouders van het slachtoffer de beperkte burgerlijke aansprakelijkheid van de werkgever wordt tegengeworpen in een dergelijke situatie. Het Hof merkt op dat de arbeidsongevallenwet in een systeem van een vaste vergoeding voorziet, dat wordt gefinancierd door de werkgevers, en dat de beperkte burgerlijke aansprakelijkheid van de werkgever deel uitmaakt van de krachtlijnen van die wet. Volgens het Hof is dat afwijkende stelsel in beginsel verantwoord. Wat betreft de ouders die geen recht hebben op de forfaitaire vergoeding omdat zij geen rechtstreeks voordeel uit het loon van het slachtoffer haalden, is het Hof van oordeel dat het gebrek aan enige vergoeding onevenredig is. Om grondwettig te zijn, moet de arbeidsongevallenwet dus in die zin worden geïnterpreteerd dat de beperkte burgerlijke aansprakelijkheid van de werkgever niet kan worden tegengeworpen aan de ouders van het slachtoffer in een dergelijke situatie.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-027n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-027n-info.pdf>

ARREST NR. 35/2025 - De voorwaarde voor bepaalde vakbonden in de overheidssector met betrekking tot het aantal bijdrageplichtige leden om zitting te hebben in een sectorcomité, is grondwettig

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-035n.pdf>

ARREST NR. 66/2025 - Het Hof vernietigt de bepaling die de inwerkingtreding regelt van de maatregel waarbij het aan werknemers verboden is om gedurende twee kwartalen een flexi-job uit te oefenen, indien zij in het vierde en het derde kwartaal vóór de aanvang van die flexi-job zijn overgeschakeld van een voltijdse naar een 4/5de-tewerkstelling, doch enkel in de mate dat die maatregel van toepassing is op flexi-jobarbeidsovereenkomsten die vóór de bekendmaking van die wijziging in het *Belgisch Staatsblad* zijn gesloten

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-066n.pdf>

ARREST NR. 85/2025 - Het Hof vernietigt het Vlaamse decreet dat de ontslagregeling voor de statutaire personeelsleden van de provinciale en de lokale besturen wijzigt

Een Vlaams decreet wijzigt de ontslagregeling voor de statutaire personeelsleden van de provinciale en de lokale besturen. Verschillende partijen en verenigingen vorderen de vernietiging van dat decreet. Het Hof oordeelt dat de Vlaamse decreetgever bevoegd is om de regeling met betrekking tot het einde van de arbeidsovereenkomsten, zoals opgenomen in de Arbeidsovereenkomstenwet van 3 juli 1978, van toepassing te verklaren op de beëindiging van de hoedanigheid van de statutaire personeelsleden van de provinciale en lokale besturen en om de geschillen daarover toe te vertrouwen aan de arbeidsgerechten. Het Hof verwerpt eveneens de kritiek tegen de mogelijkheid voor een provinciaal of een lokaal bestuur om tot ontslag over te gaan wegens redenen die verband houden met het gedrag of de geschiktheid van het personeelslid of wegens noodwendigheden voor de werking van het bestuur. Volgens het Hof is het evenwel ongrondwettig dat, wanneer het arbeidsgerecht oordeelt dat het bestuur de statutaire tewerkstelling op onrechtmatige wijze heeft beëindigd, het betrokken personeelslid enkel aanspraak kan maken op een schadevergoeding, zonder dat het bestuur ertoe verplicht is om het personeelslid te re-integreren in zijn vroegere functie. Het Hof vernietigt bijgevolg het Vlaamse decreet. Het Hof handhaaft evenwel de gevolgen van het decreet tot de datum van uitspraak van dit arrest.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-085n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-085n-info.pdf>

ARREST NR. 103/2025 - Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van de wet die beoogt de arbeidsvoorwaarden van de postpakketbezorgers te verbeteren en de sociale en fiscale fraude in de sector te bestrijden

Een wet van 17 december 2023 beoogt de arbeidsvoorwaarden van de postpakketbezorgers te verbeteren en de sociale en fiscale fraude en de oneerlijke concurrentie in de sector te bestrijden. Daartoe verplicht de wet de aanbieders van pakketbezorgdiensten om een tijdsregistratiesysteem te gebruiken en om aan het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie (BIPT) vóór aanvang van hun activiteiten een kennisgeving te doen alsook elk semester een aantal gegevens te melden. Daarnaast bevat zij het verbod om in België pakketdistributiediensten aan te bieden tegen een vergoeding die lager is dan de minimumvergoeding en voert zij een vermoeden in dat de aanbieders van postdiensten aansprakelijk zijn voor de naleving,

door hun onderaannemers, van de verplichtingen die de wet bevat. Drie beroepsverenigingen in de sector stellen tegen die wet een beroep tot vernietiging in. Het Hof oordeelt dat de maatregelen die de wet invoert verenigbaar zijn met het recht van de Europese Unie, zonder dat het nodig is om daarover prejudiciële vragen te stellen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie. Het Hof oordeelt daarnaast dat de bestreden wet eveneens verenigbaar is met het strafrechtelijk wettigheidsbeginsel, het vermoeden van onschuld en het beginsel van de persoonlijke strafrechtelijke aansprakelijkheid. Het Hof verwerpt bijgevolg het vernietigingsberoep.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-103n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-103n-info.pdf>

A.5. Samenlevingsdienst

ARREST NR. 135/2025 - Het Hof vernietigt, wegens bevoegdheidsoverschrijding, de federale wet die een zogenaamde « samenlevingsdienst » invoert voor burgers

Een federale wet van 15 mei 2024 voert een zogenaamde « samenlevingsdienst » in voor burgers. De Vlaamse Regering vordert de vernietiging van die wet. Het Hof beslist dat de bepalingen van de wet die de samenlevingsdienst regelen en de bepalingen die betrekking hebben op het Agentschap van de Samenlevingsdienst, onder de gemeenschapsbevoegdheden inzake jeugd en vorming vallen. Daarentegen is de federale overheid wel bevoegd voor de arbeids- en sociaalrechtelijke aspecten van het statuut van de zogenaamde « burgers in dienst ». Het Hof vernietigt de bestreden wet niettemin in haar geheel. Volgens het Hof zouden de bepalingen die de wetgever wél mocht nemen, niet werkzaam zijn zonder de bepalingen waarmee hij zijn bevoegdheid overschreed. Ook moet dat de federale wetgever in de gelegenheid stellen, in voorkomend geval in overeenstemming met de gemeenschappen, een nieuwe wetgeving uit te werken.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-135n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-135n-info.pdf>

A.6. Vreemdelingenrecht

ARREST NR. 162/2025 - Het Hof verwerpt de meeste kritiek tegen de wet die de Europese verordening ten uitvoer legt waarbij een Europees reisinformatie- en -autorisatiesysteem wordt ingevoerd voor bepaalde onderdanen van derde landen die geen lid zijn van de EU (de zgn. ETIAS-verordening). Het Hof stelt aan het Hof van Justitie van de Europese Unie een prejudiciële vraag over het mogelijk onduidelijke karakter van de « veiligheidsrisico's » die de verwerking van persoonsgegevens door het gebruik van dat systeem verantwoord

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-162n.pdf>

A.7. Bestuursrecht, bestuursprocesrecht en openbaarheid van bestuur

ARREST NR. 22/2025 - Het Hof vernietigt het Vlaamse decreet dat de Raad voor Vergunningsbetwistingen bevoegd maakt voor beroepen tegen ruimtelijke uitvoeringsplannen, stedenbouwkundige verordeningen en voorkeursbesluiten en projectbesluiten inzake complexe projecten

Het College van de Franse Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapsregering, de Waalse Regering en enkele burgers vorderen de vernietiging van het Vlaamse decreet van 14 juli 2023. Dat decreet maakt de Raad voor Vergunningsbetwistingen bevoegd voor de beroepen tegen ruimtelijke uitvoeringsplannen, stedenbouwkundige verordeningen en voorkeursbesluiten en projectbesluiten inzake complexe projecten, met als gevolg dat de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State daarvoor niet langer bevoegd is. Het Hof vernietigt het decreet. Het oordeelt dat de federale wetgever en niet de decreetgever in beginsel bevoegd is om beroepen bij een administratief rechtscollege in te voeren en daaraan te onttrekken. De decreetgever kon volgens het Hof het decreet ook niet aannemen op grond van zijn impliciete bevoegdheden aangezien de weerslag op de federale bevoegdheden niet marginaal is. Het decreet is reeds in werking getreden op 31 december 2024. Om belanghebbenden het recht op een daadwerkelijk beroep bij het bevoegde rechtscollege te waarborgen, oordeelt het Hof dat voor de besluiten die zijn genomen tussen 31 december 2024 en de bekendmaking van het arrest in het *Belgisch Staatsblad*, een nieuwe termijn van zestig dagen vanaf die bekendmaking dient open te staan om bij de Raad van State een beroep in te stellen.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-022n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-022n-info.pdf>

ARREST NR. 23/2025 - De mogelijkheid waarin de Vlaamse decreetgever heeft voorzien om bijkomende beroepen in uiteenlopende aangelegenheden in te stellen bij het Handhavingscollege, schendt de bevoegdheidsverdeling

Naar aanleiding van de invoering van een nieuw algemeen kader voor de handhaving van de Vlaamse regelgeving voorzag de Vlaamse decreetgever in de mogelijkheid om een reeks beroepen in te stellen bij het Handhavingscollege, een eerder door hem opgericht administratief rechtscollege. Het College van de Franse Gemeenschapscommissie, de Franse Gemeenschapsregering en de Waalse Regering verzoeken het Hof om de uitbreiding van de bevoegdheden van het Handhavingscollege te vernietigen wegens bevoegdheidsoverschrijding door de Vlaamse decreetgever. Het Hof is van oordeel dat de Vlaamse decreetgever een inbreuk maakt op de federale bevoegdheid inzake administratieve rechtscolleges. Volgens het Hof kan die inbreuk niet worden verantwoord door de techniek van de impliciete bevoegdheden, aangezien niet wordt aangetoond dat de maatregel noodzakelijk is en de weerslag ervan marginaal is. Het Hof vernietigt dus de betrokken bepalingen.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-023n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-023n-info.pdf>

ARREST NR. 46/2025 - Het Hof verwerpt het beroep tegen de invoering van de “beslissing tot herstel-procedure” bij de Raad van State

De wet van 11 juli 2023 voert in de rechtspleging voor de Raad van State een nieuwe procedure in, de zogenaamde “beslissing tot herstel-procedure”. Die nieuwe procedure voorziet in de mogelijkheid voor de Raad van State om bij tussenarrest de verwerende partij (een overheid) toe te laten een beslissing tot herstel te nemen wanneer de Raad van State een gebrek heeft vastgesteld dat tot een nietigverklaring van de bestreden beslissing aanleiding kan geven. De Raad van State onderzoekt vervolgens die nieuwe beslissing en wanneer hij oordeelt dat het gebrek is hersteld en geen nieuwe onwettigheid is begaan, verwerpt hij het beroep. De in de procedure betrokken partijen kunnen dan tegen de beslissing tot herstel geen afzonderlijk beroep tot vernietiging meer indienen. Een vereniging en zes burgers hebben een beroep tot vernietiging ingesteld tegen de bepalingen van de wet van 11 juli 2023 die in die nieuwe procedure voorzien. Het Hof verwerpt het beroep. Het oordeelt dat de procedure voorziet in specifieke waarborgen die het recht op toegang tot de rechter en het recht op een daadwerkelijk rechtsmiddel voor een nationale instantie verzekeren.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-046n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-046n-info.pdf>

ARREST NR. 51/2025 - Het Hof oordeelt dat het ongrondwettig is dat er geen bepaling is die de toegang regelt tot documenten van bestuurlijke aard van bepaalde publieke instellingen en organen die geen administratieve overheden zijn

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-051n.pdf>

ARREST NR. 124/2025 - Het Hof vernietigt de bepalingen van een Vlaams decreet die de lokale geloofsgemeenschap en het bestuur van de eredienst verbieden om financiering of ondersteuning te ontvangen die afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van de eredienst

Een Vlaams decreet van 26 april 2024 voert bijkomende erkenningsvoorwaarden voor de lokale geloofsgemeenschappen en bijkomende verplichtingen voor het bestuur van de erediensten in. Vier vzw's vorderen de vernietiging van die voorwaarden en verplichtingen. Het Hof verwerpt de kritiek tegen de erkenningsvoorwaarde voor de lokale geloofsgemeenschap en de verplichting voor het bestuur van de eredienst om zich ertoe te verbinden de wedde van de bedienaars van de eredienst ten laste te laten nemen door de federale overheid. Daarentegen verklaart het Hof de kritiek tegen de erkenningsvoorwaarde en de verplichting om noch rechtstreeks, noch onrechtstreeks financiering of ondersteuning te ontvangen die afbreuk doet aan de onafhankelijke uitoefening van de decretale opdrachten en verplichtingen van het toekomstige bestuur van de eredienst, gegrond. Volgens het Hof vormen die voorwaarde en die verplichting een onevenredige inmenging in de vrijheid van godsdienst en eredienst. Het Hof vernietigt bijgevolg de betrokken bepalingen van het decreet van 26 april 2024.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-124n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-124n-info.pdf>

ARREST NR. 126/2025 - Het Hof verwerpt het beroep tegen de Brusselse wetgeving over de digitalisering van de overheidsinstanties, voor zover een drievoudige niet-digitale dienstverlening of een gelijkwaardige dienstverlening wordt gewaarborgd

Verschillende vzw's, het ACV en het ABVV vorderen de vernietiging van verscheidene bepalingen van de Brusselse wetgeving over de digitalisering van de overheidsinstanties. Die wetgeving maakt het de Brusselse overheidsdiensten mogelijk hun diensten in digitale vorm aan te bieden. Zij moeten evenwel een niet-digitale dienstverlening waarborgen via drie manieren : contact ter plaatse, per telefoon en per post. De verzoekende partijen bekritisieren voornamelijk de mogelijkheden voor de overheidsinstanties om af te wijken van die drievoudige niet-digitale dienstverlening. Het Hof is van oordeel dat de kritiek van de verzoekende partijen niet gegrond is, voor zover de bestreden wetgeving in die zin wordt geïnterpreteerd dat zij het enkel mogelijk maakt af te wijken van de drievoudige niet-digitale dienstverlening indien (1) de afwijkingen zelf niet-digitaal zijn en (2) een niveau van dienstverlening wordt gewaarborgd dat ten minste gelijkwaardig is. Bovendien moet de mogelijkheid voor een overheidsinstantie om geen maatregelen te nemen die een onevenredige last voor haar met zich meebrengen, in die zin worden geïnterpreteerd dat zij haar niet toestaat af te zien van de drievoudige niet-digitale dienstverlening of van een gelijkwaardige toegang. Onder voorbehoud van die interpretaties verwerpt het Hof het beroep.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-126n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-126n-info.pdf>

ARREST NR. 134/2025 - Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van de wetsbepaling die « geclassificeerde » informatie van de wetgeving inzake openbaarheid van bestuur uitsluit. Wel moet bij elk verzoek tot openbaarmaking worden nagegaan of de classificatie is gebeurd overeenkomstig de toepasselijke wettelijke bepalingen en of er redenen zijn om de classificatie te behouden en, indien dat niet het geval is, om de gevraagde informatie te declassificeren

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-134n.pdf>

ARREST NR. 142/2025 - Het Hof verwerpt grotendeels het beroep tot vernietiging van de wet die de gemeenten toestaat de uitbating van inrichtingen te verhinderen in het kader van de bestrijding van ondermijnende criminaliteit

De wet van 15 januari 2024 staat de gemeenten toe om een vergunning voor de uitbating van een inrichting te weigeren of om de inrichting te sluiten wanneer er een risico bestaat of er ernstige aanwijzingen zijn dat de inrichting wordt gebruikt of zal worden gebruikt voor het plegen van « ondermijnende criminaliteit ». Het Federaal Instituut voor de bescherming en de bevordering van de rechten van de mens (FIRM) vordert de vernietiging van die maatregelen. Volgens het Hof vormen de bestreden maatregelen noch volgens het Belgische recht, noch volgens het internationale recht strafsancties. Het zijn maatregelen van bestuurlijke politie die beogen het risico verbonden aan de toename van de ondermijnende criminaliteit, op gemeentelijk niveau, te voorkomen. Bijgevolg moest de wetgever niet voorzien in de waarborgen die in strafzaken van toepassing zijn.

Het Hof is vervolgens van oordeel dat de bestreden maatregelen over het geheel genomen in overeenstemming zijn met het eigendomsrecht en met de vrijheid van ondernemen van de uitbaters, rekening houdend met de waarborgen waarin de wetgever heeft voorzien (beoordeling van het risico door verschillende overheden, horen van de uitbater, motivering, enz.). Het Hof is evenwel van oordeel dat de rechten van de uitbaters onvoldoende worden beschermd indien de situatie evolueert nadat de gemeente de maatregel heeft genomen. Het vernietigt de bestreden wet dus op dat punt.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-142n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-142n-info.pdf>

ARREST NR. 168/2025 - De Vlaamse bepalingen die voorzien in een absolute uitzonderingsgrond op de openbaarheid van bestuur voor informatie inzake de in-, uit-, doorvoer en overbrenging van defensiegerelateerde producten zijn ongrondwettig

Artikel 50, § 4, van het Vlaamse decreet van 15 juni 2012 bevat een geheimhoudingsverplichting voor informatie inzake de in-, uit-, doorvoer en overbrenging van defensiegerelateerde producten. Wanneer een aanvraag tot openbaarmaking betrekking heeft op dergelijke informatie, moet de overheid die aanvraag afwijzen indien zij van oordeel is dat de openbaarmaking van de gevraagde informatie aan de betrokken personen schade kan berokkenen. Volgens artikel II.34, 1°, van het Vlaams Bestuursdecreet is die geheimhoudingsverplichting een absolute uitzonderingsgrond op de openbaarheid van bestuur. Dit betekent dat de overheid niet moet nagaan of het beschermde belang zwaarder doorweegt dan het belang van de openbaarheid, wat het geval zou zijn bij een relatieve uitzonderingsgrond. De Raad van State vraagt het Hof of die bepalingen het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie en het recht op toegang tot bestuursdocumenten schenden. Het Hof oordeelt dat die bepalingen ongrondwettig zijn. Volgens het Hof kunnen de belangen die de Vlaamse decreetgever wil beschermen, evengoed worden beschermd door gebruik te maken van de relatieve uitzonderingen. Door een absolute uitzondering in te voeren, heeft de Vlaamse decreetgever bijgevolg een maatregel genomen die niet evenredig is met het nagestreefde doel.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-168n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-168n-info.pdf>

A.8. Personen- en familierecht

ARREST NR. 158/2025 - Een persoon die is geadopteerd door de echtgenoot van één van zijn oorspronkelijke ouders moet ervoor kunnen kiezen om uitsluitend de naam van de andere oorspronkelijke ouder te dragen

Een wettelijke bepaling beperkt de mogelijkheden voor een persoon die door de echtgenoot van één van zijn ouders wordt geadopteerd om een naamsverandering te vragen naar ofwel de naam van die ouder, ofwel de naam van de adoptant, ofwel één die is samengesteld uit die twee namen. Bijgevolg kan de geadopteerde niet uitsluitend de naam van de andere oorspronkelijke ouder dragen, ook niet indien hij die naam droeg vóór de adoptie. De familierechtbank stelt het Hof een vraag over de verenigbaarheid van die wettelijke bepaling met het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven. Het Hof oordeelt dat die wettelijke bepaling, in de interpretatie dat een persoon die is geadopteerd door de echtgenoot van één van zijn oorspronkelijke ouders niet ervoor kan kiezen uitsluitend de naam van de andere oorspronkelijke ouder te dragen, het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven schendt. Volgens het Hof kan die wettelijke bepaling evenwel ook zo worden geïnterpreteerd dat een persoon die is geadopteerd door de echtgenoot van één van zijn oorspronkelijke ouders wel ervoor kan kiezen uitsluitend de naam van de andere oorspronkelijke ouder te dragen. In die interpretatie schendt de wettelijke bepaling het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven niet.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-158n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-158n-info.pdf>

A.9. Gezondheid

ARREST NR. 20/2025 - Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van de bepaling die ereloonsupplementen verbiedt voor ambulante zware medische beeldvorming die dringend is of die plaatsvindt tussen 8u en 18u op een weekday die geen feestdag is

Een in 2023 aangenomen wetsbepaling verbiedt ziekenhuisartsen die zware medische beeldvorming verstrekken, om ereloonsupplementen aan te rekenen voor ambulante zware medische beeldvorming die dringend is of die gebeurt tussen 8u en 18u in de week op een dag die geen feestdag is. Voor het overige laat die bepaling dergelijke ereloonsupplementen maar toe na schriftelijke en voorafgaande geïnformeerde toestemming. Enkele verenigingen en verschillende niet-geconventioneerde radiologen en vennootschappen van radiologen vorderen de vernietiging van die bepaling. Het Hof verwerpt alle kritieken van de verzoekende partijen. Het oordeelt dat de bestreden bepaling de standstill-verplichting, het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie, de vrijheid van vereniging en het eigendomsrecht niet schendt.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-020n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-020n-info.pdf>

ARREST NR. 24/2025 - Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van de wet die een nieuwe beroepstitel « basisverpleegkundige » invoert

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-024n.pdf>

ARREST NR. 143/2025 - Het Hof verwerpt grotendeels de beroepen tegen de wet die voorziet in een volgende stap in de stopzetting van de verkoop van tabaksproducten, maar vindt het discriminerend dat de wet de verkoop van tabaksproducten verbiedt in voedingswinkels van meer dan 400 m², maar niet in voedingswinkels van minder dan 400 m²

Verschillende verzoekende partijen hebben een beroep tot vernietiging ingesteld tegen de wet van 21 maart 2024 die voorziet in een volgende stap in de stopzetting van de verkoop van tabaksproducten. Die wet voert daartoe een aantal maatregelen in met betrekking tot de verkoop, de reclame voor en de promotie van tabaksproducten. Het Hof verwerpt de meeste kritieken van de verzoekende partijen. Het verwerpt met name de kritieken die betrekking hebben op het tijdelijke verkoopverbod van tabaksproducten dat als strafrechtelijke sanctie kan worden opgelegd, het verbod op het uitstellen van tabaksproducten in en aan verkooppunten, het verbod op de verkoop van tabaksproducten in tijdelijke verkooppunten, en de verplichting voor een verkoper van tabaksproducten om het identiteitsbewijs te vragen aan al wie tabaksproducten wil kopen en jonger lijkt dan 25 jaar. Het Hof vernietigt evenwel de bepaling van de bestreden wet die bepaalt dat het verboden is tabaksproducten te verkopen in voedingswinkels van meer dan 400 m². Volgens het Hof is het niet redelijk verantwoord dat het verbod geldt voor voedingswinkels van meer dan 400 m², maar niet voor voedingswinkels van minder dan 400 m². Het Hof handhaaft wel de gevolgen van die bepaling tot 31 december 2026, zodat de wetgever de ongrondwettigheid kan verhelpen en de bijkomende bescherming van de volksgezondheid die de vernietigde bepaling biedt, niet in het gedrang wordt gebracht.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-143n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-143n-info.pdf>

A.10. Leefmilieu, stedenbouw en ruimtelijke ordening

ARREST NR. 3/2025 - Het Hof vernietigt de Brusselse ordonnantie die voor het metroproject Noord-Albert voorziet in een afwijkende procedure voor de vergunningsaanvraag voor de ontmanteling van het interieur van het Zuidpaleis, maar handhaaft de gevolgen ervan

Voor het metroproject Noord-Albert moeten tunnels worden aangelegd onder het Zuidpaleis. Voor de bouwtechniek die momenteel wordt overwogen, moet het interieur van het Paleis worden ontmanteld, wat aanvankelijk niet gepland was. Daartoe moet de MIVB een aanvullende vergunning krijgen. Opdat die eventuele aanvraag snel zou kunnen worden onderzocht, nam de Brusselse wetgever een ordonnantie die in een afwijkende procedure voor dat project voorziet. De vzw « Inter-Environnement Bruxelles » en de vzw « Atelier de Recherche et d'Action Urbaines » (ARAU) vorderen de vernietiging van die ordonnantie. Het Hof oordeelt dat die ordonnantie niet moest worden voorafgegaan door een milieueffectbeoordeling en dat zij het recht op een gezond leefmilieu niet schendt. Volgens het Hof is die ordonnantie evenwel discriminerend. Immers, hoewel het betrokken project uitzonderlijke kenmerken vertoont, zijn die daarom nog niet uniek. Het Hof vernietigt bijgevolg de bestreden ordonnantie. Het Hof handhaaft evenwel de gevolgen ervan om geen bijkomende vertragingen te veroorzaken en rekening te houden met onder meer de zware gevolgen van de stopzetting van de werken en de budgettaire gevolgen.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-003n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-003n-info.pdf>

ARREST NR. 39/2025 - Het Hof verwerpt de beroepen tot vernietiging van het Vlaamse decreet dat het kader schept voor de erkenning van vier Nationale Parken Vlaanderen en vijf Landschapsparken

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-039n.pdf>

ARREST NR. 53/2025 - Het Hof verwerpt de beroepen tot vernietiging van het Vlaamse decreet dat de mogelijkheden beperkt om een vergunning te verkrijgen in woonreservegebieden

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-053n.pdf>

ARREST NR. 115/2025 - Het Hof schorst de Brusselse ordonnantie die de toepassing van de lage-emissiezone (LEZ) uitstelt van 1 januari 2025 tot 1 januari 2027, onder meer voor Euro 5-dieselveertuigen en Euro 2-benzinevoertuigen

Bijna het gehele grondgebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is een lage-emissiezone (LEZ), dat wil zeggen een zone waarin de toegang van bepaalde motorvoertuigen is beperkt of verboden om de luchtverontreiniging te bestrijden en de luchtkwaliteit te verbeteren. De LEZ treedt in verschillende fases in werking, waarvan er op 1 januari 2025 een nieuwe is aangevangen. Op 21 maart 2025 heeft de Brusselse wetgever een ordonnantie aangenomen om de toepassing van die fase uit te stellen. Die ordonnantie heeft tot gevolg dat bepaalde voertuigen, die sinds 1 januari 2025 niet langer in de LEZ mochten rondrijden, opnieuw tot die zone worden toegelaten tot en met 31 december 2026.

Het gaat onder meer om Euro 5-dieselveertuigen en Euro 2-benzinevoertuigen. Verschillende verenigingen en particulieren vorderen de schorsing en de vernietiging van de ordonnantie van 21 maart 2025. Het Hof oordeelt dat de bestreden ordonnantie een onherstelbaar nadeel kan toebrengen aan een van de verzoekende partijen, een kind dat aan chronische astma en allergieën lijdt. Het Hof oordeelt voorts dat het middel waarin de schending van artikel 23 van de Grondwet wordt aangevoerd, ernstig is : de bestreden ordonnantie brengt een aanzienlijke achteruitgang met zich mee van het beschermingsniveau van het recht op gezondheid en van het recht op een gezond leefmilieu en die achteruitgang is niet redelijk verantwoord. Het Hof schorst bijgevolg de bestreden ordonnantie. Het Hof diende zich binnen drie maanden uit te spreken over het beroep tot vernietiging.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-115n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-115n-info.pdf>

ARREST NR. 122/2025 - De Vlaamse bepaling op grond waarvan de uitzonderingsregeling op het vlak van de bevoegde vergunningverlenende instantie voor projecten waarvoor een milieueffectrapport moet worden opgesteld en een belangenconflict kan spelen, niet van toepassing is indien louter een project-MER-screening aan de aanvraag wordt toegevoegd, is ongrondwettig

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-122n.pdf>

ARREST NR. 174/2025 - Drie maanden na de schorsing ervan, vernietigt het Hof de Brusselse ordonnantie die de toepassing van de lage-emissiezone (LEZ) uitstelt van 1 januari 2025 tot 1 januari 2027, onder meer voor Euro 5-dieselveertuigen en Euro 2-benzinevoertuigen

Bij zijn arrest nr. 115/2025 van 11 september 2025 heeft het Hof de bestreden ordonnantie geschorst. Bij het arrest van 11 december 2025 spreekt het Hof zich uit over het beroep tot vernietiging. Het Hof oordeelt dat het middel waarin de schending van artikel 23 van de Grondwet wordt aangevoerd, gegrond is : de bestreden ordonnantie brengt een aanzienlijke achteruitgang met zich mee van het beschermingsniveau van het recht op gezondheid en van het recht op een gezond leefmilieu en die achteruitgang is niet redelijk verantwoord. Het Hof vernietigt bijgevolg de ordonnantie van 21 maart 2025.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-174n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-174n-info.pdf>

ARREST NR. 175/2025 - Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van de wet die de invoer verbiedt van jachttrofeeën van dieren die met uitsterven zijn bedreigd en van dieren die een bijzondere bescherming genieten

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-175n.pdf>

A.11. Huisvesting

ARREST NR. 5/2025 - Het Hof vernietigt een deel van de Vlaamse decretale regeling inzake wonen in eigen streek en stelt twee prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie alvorens zich over andere bezwaren uit te spreken

Een Vlaams decreet van 23 juni 2023 maakt het mogelijk voor de gemeenten met de hoogste vastgoedprijzen (de zgn. « WIES-gemeenten ») om bij grotere verkavelingen of bouwprojecten een percentage bouwgronden of woningen voor te behouden aan minder kapitaalkrachtige inwoners. De regeling houdt in dat de grond of woning, gedurende een periode van negen maanden, uitsluitend mag worden overgedragen aan een persoon die aan een aantal voorwaarden beantwoordt, waaronder de voorwaarde dat de persoon in de tien voorgaande jaren minstens vijf jaar heeft gewoond in de WIES-gemeente zelf of in een aangrenzende Vlaamse gemeente. Het decreet voorziet daarnaast in een financiële tussenkomst door de WIES-gemeente. Tegen het decreet werden twee beroepen tot vernietiging ingesteld. Het Hof oordeelt dat de regeling op zich verenigbaar is met de door de Europese Unie gewaarborgde fundamentele vrijheden. Het vernietigt evenwel de bepaling die een WIES-gemeente toelaat rekening te houden met de periode waarin de kandidaat-WIES-koper was ingeschreven in de bevolkingsregisters van een aangrenzende gemeente binnen het Vlaamse Gewest, maar niet in een aangrenzende gemeente binnen het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest of het Waalse Gewest. Ten slotte stelt het twee prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie: één over de verenigbaarheid van de financiële tussenkomst met de staatssteunregels en één over de mogelijkheid om de gevolgen van het bestreden decreet te handhaven. Het houdt de uitspraak hierover aan in afwachting van een antwoord op die vragen.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-005n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-005n-info.pdf>

ARREST NR. 59/2025 - Het Hof vernietigt de bepalingen van een Brusselse ordonnantie die de federale registratieverplichting voor woninghuurovereenkomsten in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest opheffen

Een ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest voert een eigen registratieverplichting in voor woninghuurovereenkomsten. Daarnaast heft ze, voor wat betreft dat Gewest, de federale registratieverplichting voor die overeenkomsten op. De Ministerraad vordert de vernietiging van de bepalingen van de ordonnantie die de federale registratieverplichting opheffen wegens schending van de bevoegdheidsverdelende regels. Het Hof oordeelt dat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, op grond van zijn bevoegdheid inzake woninghuur, die de bevoegdheid omvat om de burgerrechtelijke aspecten van de registratie van het contract te regelen, mag voorzien in een eigen registratieverplichting voor woninghuurovereenkomsten. Volgens het Hof laat die bevoegdheid echter niet toe om de federale registratieverplichting voor woninghuurovereenkomsten op te heffen, aangezien die verplichting een fiscale verplichting is,

die de federale Staat heeft ingevoerd op basis van de fiscale bevoegdheid die hij heeft op grond van artikel 170, § 1, van de Grondwet. Het Hof vernietigt dan ook de bepalingen van de ordonnantie die de federale registratieverplichting opheffen.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-059n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-059n-info.pdf>

ARREST NR. 73/2025 - Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van de Brusselse ordonnantie die een voorkeurrecht invoert voor huurders van wie de woning te koop wordt gesteld

De Brusselse ordonnantiegever heeft een voorkeurrecht ingevoerd voor huurders van een woning die te koop wordt gesteld. In geval van verkoop van het gehuurde goed, kan de huurder als eerste die woning kopen. Indien hij niet naar behoren werd ingelicht over de verkoop, kan de huurder een vordering instellen tegen de koper om zijn voorkeurrecht te doen gelden. Een aantal verenigingen, verschillende vastgoedkantoren en vastgoedmakelaars vorderen de vernietiging van die regeling. Volgens het Hof vormen het voorkeurrecht van de huurder en de vordering die hij kan instellen tegen de koper, een inmenging in het recht op het ongestoord genot van eigendom van de verkoper en van de koper die te goeder trouw heeft gehandeld. Die inmenging is evenwel verantwoord door het doel om het recht op een behoorlijke huisvesting te verwezenlijken en de stabiliteit van de bewoning te verhogen, en tegelijkertijd de toegang van de huurder tot de eigendom van de woning te bevorderen. De inmenging heeft geen onevenredige gevolgen voor de verkoper, meer bepaald rekening houdend met de beperkte impact van de maatregel op zijn recht, noch voor de koper die te goeder trouw heeft gehandeld, die recht heeft op een schadevergoeding.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-073n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-073n-info.pdf>

ARREST NR. 131/2025 - Het Hof verwerpt het beroep tegen de Brusselse ordonnantie tot wijziging van de procedure van uitzetting van een huurder uit zijn woning, in het bijzonder de maatregel die de uitvoering van een uitzettingsvonnis opschort tijdens de winter

In 2023 heeft de Brusselse wetgever een ordonnantie aangenomen waarbij de procedure die kan leiden tot de uitzetting van een huurder wordt aangepast. Meerdere maatregelen van die ordonnantie kunnen aanleiding geven tot het uitstel van de uitvoering van een uitzettingsvonnis. In het bijzonder is het in beginsel verboden om tussen 1 november en 15 maart tot een uitzetting over te gaan, de zogenaamde « winterstop ». Het Nationaal Eigenaars en Mede-Eigenaars Syndicaat vordert de vernietiging van die ordonnantie. Het Hof verwerpt het beroep. Het oordeelt dat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest wel degelijk bevoegd is om de bestreden ordonnantie aan te nemen. De verschillende maatregelen die de uitvoering van een uitzettingsvonnis uitstellen, schenden daarenboven noch het recht op toegang tot een rechter, noch het recht op het ongestoord genot van de eigendom. De winterstop, in het bijzonder, heeft tot doel mensonwaardige situaties te vermijden als er geen herhuisvestingsoplossing kan worden gevonden. Als de huurder de bewoningsvergoeding (in beginsel gelijk aan de huurprijs) niet betaalt voor de periode van de winterstop,

kan de eigenaar bij het Gewestelijk Begrotingsfonds voor Solidariteit de volledige betaling ervan vorderen. Er zijn bovendien vier uitzonderingen op de winterstop : de uitzetting blijft mogelijk wanneer de huurder een herhuisvestingsoplossing heeft gevonden, wanneer de woning een gevaar vormt voor de bewoners, wanneer de huurder gevaarlijk gedrag vertoont voor anderen of de woning en, tot slot, wanneer de eigenaar zelf de woning moet betrekken wegens overmacht. De winterstop heeft dus geen onevenredige gevolgen.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-131n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-131n-info.pdf>

A.12. Onderwijs

ARREST NR. 18/2025 - Het is ongrondwettig dat voor een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur of een vaste benoeming in het gesubsidieerd onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, het aantal dagen dat een leerkracht presteert in een minder dan halftijdse betrekking wordt gehalveerd

Een bepaling van een Vlaams decreet voorziet erin dat voor de berekening van de anciënniteit die vereist is voor een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur of een vaste benoeming in het gesubsidieerd onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, het aantal dagen dat een leerkracht presteert in een minder dan halftijdse betrekking wordt gehalveerd. Een dergelijke halvering geldt daarentegen niet wanneer het personeelslid ten minste de helft van het aantal uren van een voltijdse opdracht vervult. In antwoord op een prejudiciële vraag van het Hof van Beroep te Antwerpen, oordeelt het Hof dat die bepaling strijdig is met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. De bekommernis om van het personeel een bepaald minimum aan ervaring te vereisen om de kwaliteit van het onderwijs te waarborgen, vormt geen redelijke verantwoording voor het delen door twee van de dagen anciënniteit, aangezien de leerkracht enkel anciënniteit opbouwt voor het deeltijds percentage van de tewerkstelling dat het personeelslid vervulde. Het daarenboven delen door twee van de opgebouwde dagen anciënniteit heeft tot gevolg dat een dergelijke leerkracht bijkomend wordt benadeeld omwille van zijn deeltijdse tewerkstelling.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-018n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-018n-info.pdf>

ARREST NR. 49/2025 - De mogelijkheid voor de bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of de niet-confessionele zedenleer om te weigeren in te stemmen met een tuchtstraf voor een leraar levensbeschouwelijk onderricht, is slechts grondwettig als de weigeringsbeslissing kan worden gecontroleerd

Het Rechtspositiedecreet van het Vlaams Gemeenschapsonderwijs maakt het opleggen van een tuchtstraf aan een leerkracht levensbeschouwelijk onderricht afhankelijk van de instemming van de bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of van de niet-confessionele zedenleer. De Raad van State vraagt het Hof of de betrokken bepaling bestaanbaar is met de artikelen 10 en 24, § 4, van de Grondwet, doordat voor het opleggen van een dergelijke tuchtstraf de school

de instemming van een derde instantie moet verkrijgen, terwijl dat niet het geval is voor het opleggen van een tuchtstraf aan een leerkracht van een ander vak. Het Hof oordeelt dat de betrokken bepaling op twee manieren kan worden geïnterpreteerd. Indien de voorwaarde van de instemming van de bevoegde instantie van de eredienst of van de niet-confessionele zedenleer zo wordt geïnterpreteerd dat zij aan die instanties een absoluut vetorecht toekent tegen een door de school voorgestelde tuchtstraf, zonder enige controle op de redenen die aan de weigering ten grondslag liggen, zijn de artikelen 10 en 24, § 4, van de Grondwet geschonden. In de interpretatie dat de school en, in voorkomend geval, de kamer van beroep van het Gemeenschapsonderwijs en de Raad van State kunnen nagaan of die weigeringsbeslissing 1) behoorlijk is gemotiveerd, 2) niet is aangetast door willekeur en 3) niet is genomen met een oogmerk dat vreemd is aan de uitoefening van de autonomie van de betrokken geloofsgemeenschap, zijn de artikelen 10 en 24, § 4, van de Grondwet niet geschonden.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-049n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-049n-info.pdf>

ARREST NR. 75/2025 - Het Hof verwerpt verschillende beroepen tegen de veralgemening van de relationele, affectieve en seksuele opvoeding (EVRAS) in het Franstalig onderwijs

Om de relationele, affectieve en seksuele opvoeding (EVRAS) te veralgemenen en te harmoniseren hebben de Franse Gemeenschap, het Waalse Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie op 7 juli 2023 een samenwerkingsakkoord (het EVRAS-akkoord) gesloten. De aandacht op EVRAS wordt op transversale wijze gevestigd in het gemeenschappelijke leertraject. Bovendien moeten alle leerlingen minstens vier EVRAS-lestijden bijwonen gedurende hun hele schoolloopbaan (twee lestijden van 50 minuten in het 6de jaar lager onderwijs en twee lestijden van 50 minuten in het 4de jaar secundair onderwijs). Het samenwerkingsakkoord creëert ook een « EVRAS-label ». Om EVRAS-activiteiten te kunnen verstrekken, moet een operator over dat label beschikken. De drie Regeringen zijn belast met het opstellen van de « Gids voor EVRAS », die geen programma is, maar een ondersteunend instrument voor de EVRAS-actoren. Verschillende verenigingen en particulieren vorderen de vernietiging van de decreten die het EVRAS-akkoord goedkeuren. Het Hof verwerpt de beroepen. Het Hof oordeelt dat de wezenlijke aspecten van de Gids voor EVRAS zijn vastgesteld door het EVRAS-akkoord zelf. Het wettigheidsbeginsel is dus niet geschonden. Het Hof is vervolgens van oordeel dat het EVRAS-akkoord noch het beginsel van neutraliteit van het onderwijs, noch de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst schendt. EVRAS vormt neutraal onderwijs, waar de informatie op objectieve, kritische en pluralistische wijze wordt meegedeeld, zonder doel van indoctrinatie. Ten slotte is het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven evenmin geschonden, in het bijzonder omdat de leerlingen onder geen beding worden gedwongen om private informatie te onthullen.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-075n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-075n-info.pdf>

A.13. Kinderopvang en kinderbijslag

ARREST NR. 72/2025 - Het Hof vernietigt de nieuwe Vlaamse voorrangregels voor de toegang tot de op basis van het inkomen gesubsidieerde kinderopvang

Artikel 5 van het Vlaamse programmadecreet van 22 december 2023 wijzigt de voorrangregels voor de toegang tot de op basis van het inkomen gesubsidieerde kinderopvang. Met die maatregel wil de decreetgever in het bijzonder meer rekening houden met de werksituatie van de gezinnen die een behoefte aan kinderopvang hebben, en dat zolang het aantal opvangplaatsen ontoereikend is. Meerdere partijen vorderen de vernietiging van die bepaling. Het Hof oordeelt dat de nieuwe voorrangregels het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie schenden. Het is volgens het Hof niet redelijk verantwoord dat een absolute voorrang wordt gegeven aan gezinnen die in het geheel, voor minstens 4/5de, werken, een dagopleiding met het oog op werk volgen of beide combineren. De mogelijkheid voor kinderopvanginitiatieven om ten belope van maximaal 10 % van de opvangplaatsen per locatie van die absolute voorrang af te wijken in het belang van het kind of omwille van een gezondheids- of welzijnssituatie, volstaat niet. Het Hof vernietigt dan ook de nieuwe voorrangregels waardoor de oude voorrangregels opnieuw van kracht worden.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-072n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-072n-info.pdf>

ARREST NR. 111/2025 - De Brusselse kinderbijslagregeling is discriminerend in zoverre zij niet erin voorziet dat, bij het overlijden van de bijslagtrekkende ouder, de kinderen, bij wijze van overgangsregeling, het gunstigere bedrag van de kinderbijslag dat op basis van de vroegere regeling wordt berekend, blijven genieten

Een Brusselse ordonnantie van 25 april 2019 bepaalt dat, vanaf de inwerkingtreding ervan op 1 januari 2020, de bijslagtrekkenden van de kinderbijslag het bedrag dat op basis van de vroegere regeling wordt berekend, blijven ontvangen indien dat bedrag hoger is dan het nieuwe bedrag dat door de ordonnantie wordt vastgelegd. Wanneer nadien een andere ouder bijslagtrekkende wordt, is het nieuwe bedrag van toepassing. Aan het Hof wordt een vraag gesteld over de bestaanbaarheid van die regel met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Volgens het Hof is het, gelet op de verworven rechten van de gezinnen, discriminerend dat de kinderen van wie de bijslagtrekkende ouder overlijdt na 31 december 2019, niet langer het gunstigere bedrag van de kinderbijslag dat op basis van de vroegere regeling wordt berekend, kunnen blijven ontvangen. Het Hof oordeelt daarentegen dat het grondwettig is dat de weeskinderen die onder de overgangsregeling vallen, de bij de vroegere regeling bepaalde wezenbijslag niet kunnen genieten wanneer een van hun ouders overlijdt na 31 december 2019. Die kinderen hebben immers geen recht op een dergelijke bijslag verworven op grond van de vroegere regeling.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-111n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-111n-info.pdf>

A.14. Pacht

ARREST NR. 81/2025 - Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van het Waalse decreet dat in het kader van de hervorming van de pachtwetgeving een overgangsregeling voor de lopende schriftelijke pachtovereenkomsten invoert om tegemoet te komen aan het arrest nr. 32/2023 waarin het Hof het ontbreken van een dergelijke overgangsregeling ongrondwettig had bevonden

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-081n.pdf>

A.15. Economisch recht en vennootschapsrecht

ARREST NR. 116/2025 - Het is niet discriminerend dat de verjaringstermijn van vijf jaar voor rechtsvorderingen tegen bestuurders van een vennootschap ingaat vanaf de verrichtingen (tenzij zij met opzet verborgen werden gehouden), en niet, zoals in het gemeen recht, vanaf de dag waarop de benadeelde kennis heeft gekregen van zijn schade en van de identiteit van de daarvoor aansprakelijke persoon

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-116n.pdf>

ARREST NR. 146/2025 - Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van de wetsbepalingen die het de bevoegde ambtenaren mogelijk maken om, enerzijds, over te gaan tot de tijdelijke publicatie van de naam en de praktijk van ondernemingen die de wet betreffende de verkoop van toegangsbewijzen tot evenementen overtreden en die schade veroorzaken aan consumenten en, anderzijds, toezeggingen tot het beëindigen van de inbreuk van een onderneming te verkrijgen of te aanvaarden

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-146n.pdf>

ARREST NR. 155/2025 - Artikel XX.107, § 1, van het Wetboek van economisch recht is ongrondwettig, in zoverre het niet oplegt dat de publicatie, in het *Belgisch Staatsblad*, van een vonnis van faillietverklaring of van een vonnis dat de datum van de staking van betaling vaststelt, de nadere regels met betrekking tot de rechtsmiddelen tegen dat vonnis moet vermelden, waaronder het bevoegde rechtcollege, de beroepstermijnen en de toepasselijke vormvereisten. Het Hof handhaaft evenwel de gevolgen totdat de wetgever een nieuwe bepaling aanneemt die de ongrondwettigheid herstelt en uiterlijk tot en met 31 december 2026

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-155n.pdf>

A.16. Notariaat

ARREST NR. 17/2025 - Het Hof verwerpt grotendeels het beroep tegen de hervorming van het solidariteitsmechanisme van het notarieel fonds

Het notariaat maakte recent het voorwerp uit van een ruime hervorming. In dat kader werden de notariële tarieven herzien en werden, in het bijzonder, de notariële erelonen voor de aankoop van een enige gezinswoning verminderd. Een wet van 22 november 2022 heeft het solidariteitsmechanisme van het notarieel fonds aangepast om het risico dat die herziening van de tarieven met zich meebrengt voor de notarissen die zich in de economisch zwakste gebieden bevinden, te verhelpen. Een aantal notarissen vorderen de vernietiging van verschillende maatregelen van die wet. Het Hof oordeelt dat het redelijk verantwoord is dat dat solidariteitsmechanisme enkel in een gedeeltelijke compensatie voorziet en dat het uitsluitend van toepassing is op de aankoopakten van bescheiden woningen (namelijk met een maximumprijs van 325 000 euro). Het totale gebrek aan compensatie voor de aankoopakten van een woning waarvan de prijs minder dan 60 000 euro bedraagt (van toepassing tussen 1 januari 2023 en 7 april 2024, maar later zonder terugwerkende kracht gewijzigd) is echter discriminerend. Het Hof vernietigt dus de betrokken bepaling. Ten slotte verwerpt het Hof de kritieken van de verzoekende partijen tegen de vermindering van de waarde van de vergoeding voor de overdracht van notariskantoren en tegen de berekeningswijze van de jaarlijkse bijdrage van de notarissen aan het notarieel fonds.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-017n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-017n-info.pdf>

A.17. Telecommunicatie

ARREST NR. 166/2025 - Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van de bepaling die voorziet in een compensatie voor de consument bij een volledige onderbreking van meer dan 8 uur van de levering van een voor het publiek beschikbare elektronische-communicatiedienst (zoals internet of telefonie) ingevolge een ononderbroken uitval van het netwerk

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-166n.pdf>

A.18. Gegevensbescherming

ARREST NR. 119/2025 - Het Hof verwerpt grotendeels het beroep tegen de hervorming van de Gegevensbeschermingsautoriteit, maar vernietigt bepaalde machtigingen die aan die Autoriteit zijn verleend in het kader van de aanneming van haar reglement van interne orde

De wet van 25 december 2023 wijzigt de wet op de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA). De vzw « Ligue des droits humains » vordert de vernietiging van meerdere wijzigingen. Het Hof oordeelt dat sommige machtigingen die aan de GBA zijn verleend in het kader van de aanneming van haar reglement van interne orde, onder meer die met betrekking tot de ontvankelijkheid van een melding of een seponering, het wettigheidsbeginsel inzake het recht op eerbiediging van het privéleven schenden. De wetgever heeft immers niet zelf de essentiële elementen van die machtigingen vastgesteld. Het Hof handhaaft evenwel de gevolgen van de vernietigde bepaling tot de inwerkingtreding van een reparatiewet, en uiterlijk tot en met 31 december 2026. Het Hof verwerpt daarentegen de kritiek van de verzoekende partij op de bevoegdheid van de GBA om de termijnen van de procedure en de adviesprocedure vast te stellen. Het Hof preciseert dat de GBA over de nodige middelen moet beschikken om haar adviezen binnen de kortere termijnen te verstrekken, en dat de termijnen pas beginnen te lopen vanaf het ogenblik dat de GBA de ontvangst van het dossier heeft bevestigd.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-119n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-119n-info.pdf>

A.19. Kansspelen en loterijspelen

ARREST NR. 165/2025 - Het Hof verwerpt grotendeels de beroepen tegen nieuwe maatregelen die spelers bij kansspelen beschermen, maar vindt het discriminerend dat soortgelijke maatregelen niet werden ingevoerd voor bepaalde onlineloterijspelen van de Nationale Loterij

Een wet van 18 februari 2024 voert vier nieuwe maatregelen in ter bescherming van spelers bij kansspelen (met inbegrip van weddenschappen). Die maatregelen zijn : (1) het verbod voor onlinekansspeloperators om op eenzelfde website verschillende onderscheiden vergunningen te cumuleren en spelers door te sturen van de ene website naar de andere, (2) de veralgemening van de leeftijdsvoorwaarde van 21 jaar voor alle kansspelen, (3) de verduidelijking van het verbod op bonussen en (4) het principiële reclameverbod. Verschillende vennootschappen die actief zijn in de kansspelsector, vorderen de vernietiging van die maatregelen. Het Hof verwerpt de meeste kritieken van de verzoekende partijen. Het Hof is wel van oordeel dat het discriminerend is niet te voorzien in soortgelijke maatregelen voor bepaalde onlineloterijspelen van de Nationale Loterij. Wat de eerste maatregel betreft, stelt het Hof vast dat de discriminatie haar oorsprong vindt in de bestreden wijziging van de kansspelwet. Het Hof vernietigt bijgevolg die bepaling, maar het handhaaft de gevolgen ervan tot de inwerkingtreding van een nieuwe wetgeving, en uiterlijk tot 31 december 2026. Wat de drie andere maatregelen betreft, oordeelt het Hof dat de discriminatie niet voortvloeit uit de bestreden wijzigingen van de kansspelwet, maar uit het feit dat soortgelijke maatregelen voor bepaalde onlineloterijspelen ontbreken in de wet op de Nationale Loterij. Het Hof vernietigt die drie wijzigingen van de kansspelwet dus niet, maar verplicht de wetgever om die discriminaties uiterlijk op 31 december 2026 weg te werken.

Arrest : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-165n.pdf>

Persbericht : <https://nl.const-court.be/public/n/2025/2025-165n-info.pdf>

Bijlagen

A. Samenstelling van het Hof

	Nederlandse taalgroep	Franse taalgroep
Voorzitters	Luc Lavrysen	Pierre Nihoul
Rechters	Joséphine Moerman Yasmine Kherbache Danny Pieters Sabine de Bethune Willem Verrijdt	Thierry Giet Michel Pâques Emmanuelle Bribosia Katrin Jadin Magali Plovie
Referendarissen	Jan Theunis Lien De Geyter Geert Goedertier Sarah Lambrecht Heidi Bortels David Keyaerts Ann-Sophie Vandaele Nicolas Goethals Tim Souverijns Thomas Leys	Bernadette Renauld Jean-Thierry Debry Sophie Seys Martin Vrancken Quentin Pironnet Romain Vanderbeck Nicolas Bernard Youri Mossoux Mathilde Rousseau Thibault Gaudin
Griffiers	Frank Meersschaut	Nicolas Dupont

B. Datum van bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*

Nr. arrest	Datum arrest	Rolnummer	Verschenen in het <i>Belgisch Staatsblad</i>
001/2025	09.01.25	8115	21.03.25
002/2025	09.01.25	8144	02.06.25
003/2025	16.01.25	8148	07.02.25
004/2025	16.01.25	8154	23.05.25
005/2025	16.01.25	8156-8157 (LUX)	21.02.2025 (ed. 2)
006/2025	16.01.25	8163	07.02.25
007/2025	16.01.25	8216	26.05.25
008/2025	30.01.25	8176	28.02.25
009/2025	30.01.25	7957 e.a.	14.04.25
010/2025	30.01.25	8114	18.07.25
011/2025	30.01.25	8129	14.07.25
012/2025	30.01.25	8137	14.07.25
013/2025	30.01.25	8159	11.09.25
014/2025	30.01.25	8168	11.07.25
015/2025	30.01.25	8191-8192	11.09.25
016/2025	30.01.25	8211	11.09.25
017/2025	06.02.25	8029	04.03.25
018/2025	06.02.25	8122	30.04.25
019/2025	06.02.25	8160	18.08.25
020/2025	06.02.25	8171	04.03.25
021/2025	06.02.25	8350 (art. 71)	14.03.25
022/2025	13.02.25	8173 e.a.	28.02.25
023/2025	13.02.25	8177 e.a.	10.03.25
024/2025	20.02.25	8143	21.03.25
025/2025	20.02.25	8149	30.07.25
026/2025	20.02.25	8186	21.03.25
027/2025	20.02.25	8204	18.08.25
028/2025	20.02.25	8206	18.08.25
029/2025	20.02.25	8241	14.03.25
030/2025	20.02.25	8243	14.03.25
031/2025	20.02.25	8245	18.08.25
032/2025	20.02.25	8288 (AN)	14.03.25
033/2025	27.02.25	7407 e.a. (après LUX)	26.03.25

Nr. arrest	Datum arrest	Rolnummer	Verschenen in het <i>Belgisch Staatsblad</i>
034/2025	27.02.25	8089-8090	26.05.25
035/2025	27.02.25	8145	18.08.25
036/2025	27.02.25	8183	18.08.25
037/2025	27.02.25	8195	18.08.25
038/2025	27.02.25	8401 (SCH)	06.05.25
039/2025	13.03.25	8127-8142	14.04.25
040/2025	13.03.25	8147	16.05.25
041/2025	13.03.25	8166	16.05.25
042/2025	13.03.25	8167	23.05.25
043/2025	13.03.25	8202	23.05.25
044/2025	13.03.25	8220	07.04.25
045/2025	13.03.25	8239-8240	04.04.25
046/2025	20.03.25	8152	06.05.25
047/2025	20.03.25	8184-8185	29.08.25
048/2025	20.03.25	8198 (AN)	11.04.25
049/2025	20.03.25	8210	22.08.25 (ed. 3)
050/2025	20.03.25	8254	06.06.25
051/2025	20.03.25	8271	02.05.25
052/2025	27.03.25	8213-8214	22.08.25 (ed. 3)
053/2025	03.04.25	8128 e.a.	12.05.25
054/2025	03.04.25	8169	04.09.25
055/2025	03.04.25	8172	18.06.25
056/2025	03.04.25	8187	18.06.25
057/2025	03.04.25	8223-8224	17.09.25
058/2025	03.04.25	8266	12.05.25
059/2025	03.04.25	8285	30.04.25
060/2025	03.04.25	8286	10.06.25
061/2025	03.04.25	8423 (art. 71)	30.04.25
062/2025	24.04.25	8225	29.09.25
063/2025	24.04.25	8227	18.06.25
064/2025	24.04.25	8228	17.09.25
065/2025	24.04.25	8238	22.09.25
066/2025	24.04.25	8247	26.05.25
067/2025	30.04.25	7429-7443	10.06.25

Nr. arrest	Datum arrest	Rolnummer	Verschenen in het <i>Belgisch Staatsblad</i>
068/2025	30.04.25	7480 e.a.	02.06.25
069/2025	30.04.25	7481 e.a.	10.06.25
070/2025	30.04.25	7535 e.a.	11.06.25
071/2025	30.04.25	8164	18.06.25
072/2025	30.04.25	8215	26.05.25
073/2025	30.04.25	8219	07.07.25
074/2025	15.05.25	8205	19.09.25
075/2025	15.05.25	8218 e.a.	10.06.25
076/2025	15.05.25	8230	19.09.25
077/2025	15.05.25	8231	01.09.25
078/2025	15.05.25	8268	06.06.25
079/2025	15.05.25	8272	08.09.25
080/2025	15.05.25	8346	08.09.25
081/2025	28.05.25	8236	20.06.25 (ed. 2)
082/2025	28.05.25	8246	04.07.25
083/2025	28.05.25	8279	07.11.25
084/2025	28.05.25	8425 (art. 72)	05.09.25
085/2025	05.06.25	8109 e.a.	30.06.25
086/2025	12.06.25	8212	14.07.25
087/2025	12.06.25	8290	24.07.25
088/2025	12.06.25	8292	30.09.25
089/2025	19.06.25	8209	09.01.26
090/2025	19.06.25	8251	26.11.25
091/2025	19.06.25	8273 e.a.	17.09.25
092/2025	19.06.25	8280-8281	17.09.25
093/2025	19.06.25	8365	09.01.26
094/2025	19.06.25	8379	23.07.25 (ed. 2)
095/2025	19.06.25	8440 (art. 71)	23.07.25 (ed. 2)
096/2025	26.06.25	8076	17.09.25
097/2025	26.06.25	8444-8445	17.09.25
098/2025	26.06.25	8459 (SUSP)	04.09.25
099/2025	26.06.25	8462 (SUSP)	04.09.25
100/2025	26.06.25	8463 (SUSP)	04.09.25
101/2025	10.07.25	8242	21.11.25
102/2025	10.07.25	8296	22.08.25 (ed. 3)

Nr. arrest	Datum arrest	Rolnummer	Verschenen in het Belgisch Staatsblad
103/2025	17.07.25	8265	22.08.25 (ed. 3)
104/2025	17.07.25	8267 (LUX)	29.08.25
105/2025	17.07.25	8291	24.11.25
106/2025	17.07.25	8294	20.10.25
107/2025	17.07.25	8310 e.a.	08.09.25
108/2025	17.07.25	8321	05.12.25
109/2025	17.07.25	8324	19.12.25
110/2025	17.07.25	8345	09.09.25
111/2025	17.07.25	8376	28.11.25
112/2025	17.07.25	8400	19.09.25
113/2025	17.07.25	8401	20.08.25
114/2025	17.07.25	8418	26.09.25 (éd. 2)
115/2025	11.09.25	8487 (SUSP)	16.09.25
116/2025	18.09.25	8229	16.12.25
117/2025	18.09.25	8252 e.a.	13.10.25
Rectificatiebericht bij arrest nr. 117/2025	-	8252 e.a.	06.11.25
118/2025	18.09.25	8302	15.10.25
119/2025	18.09.25	8317	17.10.25
120/2025	18.09.25	8318	20.10.25
121/2025	18.09.25	8344	12.12.25
122/2025	18.09.25	8357	14.10.25
123/2025	25.09.25	8283	24.10.25 (éd. 2)
124/2025	25.09.25	8297	20.10.25
125/2025	25.09.25	8298 e.a.	15.10.25
126/2025	25.09.25	8303	31.10.25
127/2025	25.09.25	8387-8388	01.12.25
128/2025	25.09.25	8392-8396	24.10.25 (éd. 2)
129/2025	25.09.25	8399	19.12.25
130/2025	25.09.25	8489 e.a. (art. 72)	17.10.25
131/2025	09.10.25	8162 e.a. (art. 78)	10.11.25
132/2025	23.10.25	8188 e.a.	01.12.25
133/2025	23.10.25	8287	28.11.25
134/2025	23.10.25	8301	16.01.26
135/2025	23.10.25	8320	14.11.25
136/2025	23.10.25	8322	16.01.26

Nr. arrest	Datum arrest	Rolnummer	Verschenen in het <i>Belgisch Staatsblad</i>
137/2025	23.10.25	8326	21.11.25
138/2025	23.10.25	8367	09.01.26
139/2025	23.10.25	8498 (art. 72)	09.01.26
140/2025	23.10.25	8505-8506 (art. 72)	16.01.26
141/2025	23.10.25	8517 (art. 71)	28.11.25
142/2025	06.11.25	8293	28.11.25
143/2025	06.11.25	8330 e.a.	28.11.25
144/2025	06.11.25	8366	23.01.26
145/2025	06.11.25	8380-8381	28.11.25
146/2025	13.11.25	8237	05.01.26
147/2025	13.11.25	8351	13.02.26 (ed. 2)
148/2025	13.11.25	8358	13.02.26 (ed. 2)
149/2025	13.11.25	8369-8372	08.12.25 (ed. 2)
150/2025	27.11.25	8248 e.a.	19.01.26
151/2025	27.11.25	8323	16.01.26
152/2025	27.11.25	8342	12.01.26
153/2025	27.11.25	8348	06.03.26
154/2025	27.11.25	8374	06.03.26
155/2025	27.11.25	8383	01.04.26
156/2025	27.11.25	8386-8404 (D)	05.01.26
157/2025	27.11.25	8414	10.04.26
158/2025	27.11.25	8424	16.04.26
159/2025	04.12.25	8249 e.a.	23.01.26
160/2025	04.12.25	8284-8289 (LUX)	17.02.26
161/2025	04.12.25	8333	24.02.26
162/2025	04.12.25	8354 (LUX)	09.03.26
163/2025	04.12.25	8370	28.01.26
164/2025	04.12.25	8394	09.03.26
165/2025	11.12.25	8309 e.a.	10.02.26
166/2025	11.12.25	8371	24.02.26
167/2025	11.12.25	8393	21.04.26
168/2025	11.12.25	8395	09.03.26
169/2025	11.12.25	8403	21.04.26
170/2025	11.12.25	8406	07.04.26
171/2025	11.12.25	8417	21.04.26

Nr. arrest	Datum arrest	Rolnummer	Verschenen in het <i>Belgisch Staatsblad</i>
172/2025	11.12.25	8421	07.04.26
173/2025	11.12.25	8426	21.04.26
174/2025	11.12.25	8487	30.01.26
175/2025	18.12.25	8337	30.04.26
176/2025	18.12.25	8364	24.04.26
177/2025	18.12.25	8537 (art. 71)	07.04.26

C. Stand van de zaken waarin een prejudiciële vraag aan het Hof van Justitie van de Europese Unie is gesteld

1. Tijdelijke solidariteitsbijdrage van de oliesector (Varo Energy Belgium e.a.)

Verwijzingsarrest van het Grondwettelijk Hof : [46/2024](#) (Rolnummer : 7942) van 25/04/2024

Mededeling in het Publicatieblad van 26/08/2024 (Zaak : [C-358/24](#))

Nog geen conclusie van de advocaat-generaal

Arrest van het Hof van Justitie nog niet uitgesproken

Arrest van het Grondwettelijk Hof nog niet uitgesproken

2. Heffing ten behoeve van de Staat op het surplus aan inkomsten van de elektriciteitsproducenten (2Valorise Ham NV e.a. tegen Ministerraad)

Verwijzingsarrest van het Grondwettelijk Hof : [67/2024](#) (Rolnummer: 8031) van 20/06/2024

Mededeling in het Publicatieblad van 21/10/2024 (Zaak: [C-467/24](#))

Nog geen conclusie van de advocaat-generaal

Arrest van het Hof van Justitie nog niet uitgesproken

Arrest van het Grondwettelijk Hof nog niet uitgesproken

3. Bewaren van de gegevens in de sector van de elektronische communicatie (Académie Fiscale e.a.)

Verwijzingsarrest van het Grondwettelijk Hof : [97/2024](#) (Rolnummer: 7907) van 26/09/2024

Mededeling in het Publicatieblad van 27/01/2025 (zaak: [C-661/24](#))

Nog geen conclusie van de advocaat-generaal

Arrest van het Hof van Justitie nog niet uitgesproken

Arrest van het Grondwettelijk Hof nog niet uitgesproken

4. Auteursrechten en naburige rechten in de digitale eengemaakte markt (Streamz e.a.)

Verwijzingsarrest van het Grondwettelijk Hof : [98/2024](#) (Rolnummer: 7922) van 26/09/2024

Mededeling in het Publicatieblad van 10/03/2025 (Zaak: [C-663/24](#))

Nog geen conclusie van de advocaat-generaal

Arrest van het Hof van Justitie nog niet uitgesproken

Arrest van het Grondwettelijk Hof nog niet uitgesproken

5. Bescherming van personen die inbreuken op het Unierecht melden (Instituut voor bedrijfsjuristen)

Verwijzingsarrest van het Grondwettelijk Hof : [115/2024](#) (Rolnummer: 8014) van 07/11/2024

Mededeling in het Publicatieblad van 03/03/2025 (zaak: [C-796/24](#))

Nog geen conclusie van de advocaat-generaal

Arrest van het Hof van Justitie nog niet uitgesproken

Arrest van het Grondwettelijk Hof nog niet uitgesproken

6. Wonen in eigen streek (WIES)

Verwijzingsarrest van het Grondwettelijk Hof : [5/2025](#) (Rolnummer : 8156) van 16/01/2025

Mededeling in het Publicatieblad van 28/04/2025 (Zaak : [C-58/25](#))

Geen conclusie van de advocaat-generaal

Arrest van het Hof van Justitie (C-58/25) van 26/03/2026

Arrest van het Grondwettelijk Hof nog niet uitgesproken

7. Regel inzake onderbelaste winst (UTPR)

Verwijzingsarrest van het Grondwettelijk Hof : [104/2025](#) (Rolnummer : 8267) van 17/07/2025

Mededeling in het Publicatieblad van 28/10/2025 (Zaak : [C-519/25](#))

Nog geen conclusie van de advocaat-generaal

Arrest van het Hof van Justitie nog niet uitgesproken

Arrest van het Grondwettelijk Hof nog niet uitgesproken

8. Confiscatie van hulpmiddelen die voor strafbare feiten hebben gediend of moesten dienen

Verwijzingsarrest van het Grondwettelijk Hof : [160/2025](#) (Rolnummer : 8284) van 04/12/2025

Mededeling in het Publicatieblad van 9/03/2026 (Zaak : [C-847/25](#))

Nog geen conclusie van de advocaat-generaal

Arrest van het Hof van Justitie nog niet uitgesproken

Arrest van het Grondwettelijk Hof nog niet uitgesproken

9. Europees reisinformatie- en -autorisatiesysteem (Etias)

Verwijzingsarrest van het Grondwettelijk Hof : [162/2025](#) (Rolnummer : 8354) van 04/12/2025

Mededeling in het Publicatieblad van 23/03/2026 (Zaak : [C-846/25](#))

Nog geen conclusie van de advocaat-generaal

Arrest van het Hof van Justitie nog niet uitgesproken

Arrest van het Grondwettelijk Hof nog niet uitgesproken

10. Volgend verzoek om internationale bescherming

Verwijzingsarrest van het Grondwettelijk Hof : [23/2026](#) (Rolnummer : 8548) van 26/02/2026

Nog geen mededeling in het Publicatieblad

Nog geen conclusie van de advocaat-generaal

Arrest van het Hof van Justitie nog niet uitgesproken

Arrest van het Grondwettelijk Hof nog niet uitgesproken

11. Gezinshereniging van begunstigen van de subsidiaire beschermingsstatus

Verwijzingsarrest van het Grondwettelijk Hof : [24/2026](#) (Rolnummer : 8579) van 26/02/2026

Nog geen mededeling in het Publicatieblad

Nog geen conclusie van de advocaat-generaal

Arrest van het Hof van Justitie nog niet uitgesproken

Arrest van het Grondwettelijk Hof nog niet uitgesproken

12. Verplichting om een bijdrage te leveren aan de audiovisuele productie (Netflix)

Verwijzingsarrest van het Grondwettelijk Hof : [36/2026](#) (Rolnummers: 8295) van 26/03/2026

Nog geen mededeling in het Publicatieblad

Nog geen conclusie van de advocaat-generaal

Arrest van het Hof van Justitie nog niet uitgesproken

Arrest van het Grondwettelijk Hof nog niet uitgesproken